

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

TREŚĆ NUMERU.

Projekt rozporządzenia o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej — *R. G.*

„Szanowne zdrowie..” — *J. B.*

Dookoła spraw samorządowych.

Samorząd u obcych.

Z życia samorządu.

Gmina wiejska i miejska:

a) Udział władz samorządowych w czynnościach sądowych — *I. Radlicki.*

b) Z gmin.

Wiadomości o kasach pożyczkowo-oszczędnościowych:

a) O reorganizację związku miejskich i powiatowych kas komunalnych — *J. Długokęcki.*

b) Działalność gminnej kasy pożyczkowo-oszczęd. w Niwiskach — *K. K.*

Wiadomości gospodarcze.

Poradnik.

Komunikat Zrzeszenia Samorządów Powiatowych.

Warszawa, 29 Maja 1927 r.

Cena numeru 1 złoty.

Związek Komunalny powiatu Stolińskiego z siedzibą
w Stolnie (Woj. Poleskie)

o g ł a s z a

K O N K U R S

NA STANOWISKA:

- 1) sekretarza i kierownika biura sejmiku,
- 2) kierownika działu drogowego,
- 3) kierownika buchaltera kasy powiatowej pożyczkowo-oszczędnościowej,
- 4) 2-ch lekarzy rejonowych,
- 5) kierowniczkę sierocińca powiatowego, wychowującego około 40 dzieci w wieku przedszkolnym.

Do stanowiska, wymienionego w punkcie 1-ym, przywiązane jest uposażenie według VIII lub VII grupy zależnie od kwalifikacji kandydata uposażenia urzędników państw. i ponadto 20% dodatek komunalny. Pobory dla innych z wymienionych stanowisk mają być ustalone indywidualnie w drodze umowy.

Zgłoszenia kandydatów winny zawierać:

- a) życiorys ze wskazaniem wieku, stanu rodzinnego, cenzusu wykształcenia (w jakich szkołach, kiedy i gdzie) posiadanej praktyki oraz miejsca i rodzaju pracy zarobkowej, pełnionej w ciągu ostatnich 5-ciu lat;
- b) uwierzytelnione odpisy świadectw szkolnych, zaświadczeń służbowych oraz dokumentów, stwierdzających posiadanie obywatelstwa polskiego,
- c) fotografię,
- d) nazwiska i adresy osób, które mogą udzielić referencji o kandydacie.

Oferty nieuwzględnione będą pozostawione bez odpowiedzi.

Komunalna Kasa Oszczędności Powiatu Zdołbunowskiego

ogłasza

K O N K U R S

na posadę dyrektora tejże kasy

Do tej posady przywiązane są pobory według VII st. sł. urzędników państwowych, w najbliższej przyszłości z dodatkiem komunalnym i perspektywą podniesienia st. sł. do kl. VI w zależności od rozwoju Kasy.

Reflektujący na to stanowisko winni składać podania na ręce Przewodniczącego Zarządu Kasy z następującymi załącznikami:

- 1) własnoręcznie napisany życiorys,
- 2) obywatelstwo Polskie,
- 3) wiek i stan rodziny,
- 4) wykształcenie,
- 5) znajomość buchalterji,
- 6) praktykę na stanowiskach w instytucjach kredytowych.

Objęcie stanowiska od d. 1-go Lipca 1927 r.
Termin składania ofert do dnia 15-go Czerwca 1927 r.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi

PRZEWODNICZĄCY ZARZĄDU KASY.

OGŁOSZENIE KONKURSU

Wydział powiatowy w Sokalu rozpisuje niniejszym konkurs na posadę rachmistrza i kontrolera kasy powiatowej.

Od kandydatów wymagane jest wykształcenie w zakresie 4-eh klas szkoły średniej, egzamin z rachunkowości samorządowej i 3 letnia praktyka rachunkowo-kasowa.

Do podań dołączyć należy:

- 1) dowód obywatelstwa Polskiego,
- 2) dowód nieprzekroczenia 40 lat życia,
- 3) odpis wierzytelności ostatniego świadectwa szkolnego i świadectwa egzaminu z rachunkowości samorządowej,
- 4) dowód odbytej praktyki i zaświadczenie z poprzedniej pracy,
- 5) własnoręcznie napisany życiorys.

Do stanowiska tego przywiązane jest uposażenie według XI lub X grupy płac urzędników państwowych wraz z 15% dodatkiem komunalnym — zależnie od praktyki, rutyny i uzdolnienia w zakresie rachunkowości samorządowej.

Posada będzie nadana prowizorycznie — zaś po roku nienagannej służby może nastąpić stabilizacja.

Termin wnoszenia podań upływa w dniu 20-m czerwca b. r.

Komisarz rządowy:
Potworowski m. p.

Celem umożliwienia najszerszym kołom działaczy samorządowych nabycia dzieł z literatury samorządowej

Z A R Z Ą D

ZRZESZENIA SAMORZĄDÓW POWIATOWYCH

obniżył znacznie ceny

pozostałych jeszcze na składzie publikacji „Biblioteki Samorządu“, a mianowicie:

Przepisy budżetowe dla Związków Komunalnych w opr. St. Pachnowskiego 1.50 zł. Kalendarz Samorządowy na rok 1927 4 zł. St. Pachnowski: Wskazówki kasowo-rachunkowe dla miast, zamiast 5 zł. — 3 zł. Dr. A. Pragler: Zarys Skarbowości Komunalnej cz. I i II (2 tomy) zamiast 10 zł.—4 zł. Dr. M. Jaroszyński: Samorząd terytorjalny w Polsce, zamiast 3 zł.—1.50 zł. Inż. G. Szymkiewicz: Ustawy i rozporządzenia z dziedziny budownictwa, zamiast 8 zł.—1.20 zł. Inż. Wł. Nestorowicz: Zbiór ustaw i rozporządzeń drogowych, zamiast 6 zł.—1.50 zł. Inż. Wł. Nestorowicz: Sprawa drogowa w Polsce, zamiast 3 zł. 1.20 zł. Kalendarz Samorządowy za rok 1926, zamiast 7 zł.—1 zł.

Ceny liczone są przeważnie poniżej własnych kosztów. Z uwagi na wybitną wartość tych dzieł, ze sposobności tej winien skorzystać każdy, interesujący się sprawami samorządu.

Zamówienia wykonywamy za zaliczeniem pocztowem, licząc oddzielnie koszty pošylki.

Całe komplety powyższe, opłacone z góry, wysyłamy bez doliczania pošylki pocztowej.

Nadto są do nabycia pozostałe nieliczne egzemplarze oprawnych kompletów tygodnika „Samorząd“ za r. 1925 po cenie 30 zł. oraz za r. 1926 po cenie 40 zł. za komplet. Zamówienia przyjmuje Administracja „Samorządu“

czas. 13458/9/22

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO.

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH POLSKICH.
NUMER POJEDYNCZY 1 ZŁOTY.
KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. № 1520.

ADMINISTRACJA „SAMORZĄDU”
WARSZAWA, LESZCZYŃSKA 6.
TELEFON 301-93.
CZYNNE OD GODZINY 8 DO 3.
REDAKCJA—ŚTO-KRZYSKA 13 m. 15
TELEFON 131-92 i 225-50.
Redakcja rękopisów niezwraca

OGŁOSZENIA ZWYKŁE ZA TEKSTEM
STRONA—800 ZŁ. POL. OGŁOSZENIA CYFROWE, ILU-
STROWANE I W TEKŚCIE o 50 proc. DROŻEJ, OGŁO-
SZENIA ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH DOSTAR-
CZONE BEZPOŚREDNIO DO ADMINISTRACJI o 25 proc.
TANIEJ. OGŁOSZENIA, NADEŚLANE BEZ PODANIA
WYMIARU, DRUKUJE SIĘ NA 114 STRONY

Kierownik Redakcji Aleksander Bogustawski.

Komitet Redakcyjny: *Józef Bek, pos. Aleksander Bogustawski, Stefan Boguszewski, Wacław Gajewski, Władysław Korsak, Joachim Wołoszynowski.*

ROK IX. WARSZAWA, 29-go MAJA 1927 R. Nr. 22

Projekt rozporządzenia o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej

Obowiązujące dziś przepisy, normujące organizację władz administracyjnych pierwszej i drugiej instancji, mają być w niedługim czasie zastąpione przez jednolite rozporządzenie Prezydenta o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej. Ma ono odpowiedzieć potrzebom reformy administracji wewnętrznej, przez wprowadzenie w miejsce dzisiejszych, wielokrotnie zmienianych i różniących się w poszczególnych dzielnicach przepisów, zasady jednolitej organizacji władz.

Czytelników „Samorządu” zainteresują zapewne główne zasady projektu, zwłaszcza odnoszące się do samorządu i jego roli w zakresie sprawowania państwowej administracji ogólnej.

Zasada zespolenia organów administracji państwowej w województwie i starostwie nie wyszła w projekcie daleko poza dzisiejsze ramy. Władze niezespolone obecnie pozostają takimi i nadal. Wzmocnioną została natomiast ingerencja wojewody we wszystkie poczynania władz i urzędów niezespolonych, działających na terenie województwa. Wynaziło się to w nadaniu wojewodzie uprawnień do żądania wszelkich wyjaśnień, prawa osobistego w niektórych wypadkach wglądu w tok działalności urzędu niezespolonego, w konieczności uzgadniania z wojewodą wszelkich zarządzeń o charakterze ogólnym. Zbliżone do stanowiska wojewody zajmuje starosta w powiecie.

Nowością o wielkiej doniosłości jest projektowane utworzenie wydziałów wojewódzkich w charakterze kolegów, przewidzianych w art. 69 konstytucji. Do współdziałania więc z wojewodą w wykonywaniu zadań administracji ogólnej powołany ma być czynnik obywatelski, reprezentowany w przyszłości przez samorząd wojewódzki, do czasu zaś jego powstania przez t. zw. rady wojewódzkie, podobne do dzisiejszych, jednak z wyeliminowaniem z ich składu czynnika urzędniczego. Rady te mają wybierać członków wydziału wojewódzkiego. Sa-

me rady wybierane przez sejmiki i rady miast wydzielonych, mają mieć charakter organów doradczych i podobnie do dzisiejszych, w pewnych wypadkach, określonych ustawami, i charakter organów decydujących. W Małopolsce do czasu wyboru nowych reprezentacji powiatowych i miejskich rady nie mają być powoływane. Funkcje ich mają objąć mianowane wydziały powiatowe. W b. dzielnicy pruskiej w uprawnienia rad wchodzi sejmiki krajowe.

Wydziały wojewódzkie składać się mają z przewodniczącego, którym może być wojewoda, lub jego zastępca, dwu urzędników i 3 członków, wybranych przez radę wojewódzką, względnie mianowanych — jak narazie w województwach południowych. Wojewoda więc wraz z czynnikiem urzędniczym ma zapewnić stałą przewagę w wydziale. Podobnie jak i rada, wydział ma być organem doradczym w sprawach ogólnej administracji, oraz organem decydującym w zakresie spraw nadzoru nad samorządem, oraz w tych sprawach, które zostały przekazane wojewodom w zastępstwie przyszłego samorządu wojewódzkiego. W zakresie spraw finansowych, co do których potrzebne jest porozumienie z prezesem izby skarbowej, będzie ono osiągnięte na terenie wydziału wojewódzkiego, w którego skład wchodzić będzie prezes izby skarbowej ilekroć wydział decydować będzie w rzeczonych sprawach.

Dotychczasowe uprawnienia nadzorcze tymczasowego wydziału samorządowego we Lwowie w stosunku do samorządu mają przejść na właściwych wojewodów i wydziały wojewódzkie.

Na obszarze powiatu wydział powiatowy wchodzi w zasadzie w miejsce wszystkich działających obecnie kolegialnych organów. Rada Ministrów jednakże określi w ciągu 6-ciu miesięcy od chwili wejścia w życie rozporządzenia, które z dotychczasowych kolegów należy zachować.

2221/73/1512

Z miast z ludnością powyżej 75.000 osób mają być tworzone oddzielne powiaty dla celów administracji ogólnej ze starostami grodzkimi na czele. Funkcje starostów grodzkich mogą być częściowo, lub w całości przekazane decyzją Rady Ministrów prezydentom tych miast.

Rada Ministrów może poruczyć w drodze rozporządzeń wszystkim lub niektórym wydziałom powiatowym, lub magistratom miast wydzielenych funkcje powiatowych władz państwowej administracji ogólnej w zakresie administracji: drogowej, zdrowia publicznego, weterynaryjnej, budowlanej, opieki społecznej i pośrednictwa pracy.

Jak widać z powyższego, zakres agend, które mogą być przekazane samorządowi, jest znaczny, wagę jednakże tego postanowienia osłabia jego fakultatywność. Niewątpliwie czynniki, które sprzeciwiały się przekazaniu cał-

kowitej administracji pewnych dziedzin samorządowi, będą to czynnik i nadal i możliwe, że nie z mniejszym skutkiem. Projekt nie wspomina również o bardzo ważnej stronie zagadnienia — o środkach na pokrycie kosztów przejętych przez samorząd agend. Natomiast warunkiem, zresztą słusznym, jest zobowiązanie związku komunalnego do ustanowienia odpowiednich etatów pracowników, których kwalifikacje i sposób przyjmowania określać ma Mini. Spraw Wewnętrznych.

Związek komunalny, przejąwszy jakąś agendę, nie może się jej potem wyrzec.

To są główne zasady projektu, zwłaszcza w odniesieniu do samorządu. Stwarzają one szereg nowych problemów, z których każdy nadaje się do szczegółowego rozważania.

R. G.

„Szanowne zdrowie...”

O czym najczęściej mówią ludzie, gdy się zejdą? Oczywiście, o pogodzie; a jeśli to są już istoty w lata postarzone, — to jeszcze najchętniej o zdrowiu. Każdy o swoich dolegliwościach i o tem, u kogo się leczy i co mu pomogło. Jakże rzadko zdarza się przytem usłyszeć rozmowę o zdrowiu *publicznem*; a nawet o indywidualnych wypadkach niedomagania, tłumaczonych względami publicznymi, brakami ogólnych warunków zdrowotności w bliższym i dalszym otoczeniu... A jak by to było dobrze! W ilu wypadkach byłaby to jedyna droga skuteczna ku naprawie. Możeby wówczas stało się powszechnie zrozumiałem, że np. ten, ów i setny nauczyciel szkół powszechnych jest chory na gruźlicę, bo przebywa 6 — 7 godzin dziennie w zatrutem powietrzu izdebki, mieszczącej przez ten czas po 50 dzieci, z których płuc, skóry, brudnych, cuchnących ubrań wydziela się jad, niszczący zdrowie młodej nauczycielki.

Jeżeli na takie stanowisko względem chorób nie zdobywa się naogół przeciętny obywatel, to musi na niem stanąć zarządca gminy, czy powiatu. Jest on przecież w swoim zakresie — mężem stanu. Jako powołany do troszczenia się o los ogółu, musi posiadać główne zalety umysłu i serca ludzi państwowych: umieć dochodzić przyczyn właściwych, przewidywać następstwa, wybrać właściwe środki naprawy i wytrwale do niej dążyć. — Każdy wójt, każdy członek rady gminnej, czy powiatowej, jak również stali tych ciał samorządnych pracownicy, mogą być u siebie w małym zakresie prawdziwymi ministrami. — Byleby umieli i chcieli. Właściwie, ważniejsze i trudniejsze — to drugie, bo przy niem o pierwsze nietrudno, a przynajmniej coraz łatwiej. Z każdym rokiem możność pogłębienia swego wykształcenia dla ludzi dorosłych staje się coraz większa, dostęp do wszelkiej wiedzy praktycznej coraz łatwiejszy. Kursy zbiorowe, czy przez korespondencję, wykłady pojedyncze, książki, pisma periodyczne, broszury, pokazy — dostarczają coraz obfitszego materiału. Do najdalszych zakątków kraju dociera dziś, a przynajmniej z łatwością dotrzeć może, słowo drukowane. Trzeba tylko chcieć myśl swoją przez chwilę niedługa skupić przy czytaniu.

Oto znów zjawiała się na półkach księgarskich dobra

książka: „Podstawowe zagadnienia zdrowotne wsi i miasteczek,” napisana przez Z. Rudolfa *Inżyniera sanitarnego*. Właśnie przez to przede wszystkim dobra, że mówi obszernie i dokładnie o niewielu sprawach, bo tylko o dwóch: o wodzie i usuwaniu nieczystości, a właściwie jeszcze prościej, bo o studniach i ustępach. Książka niewielka, bo treść główną zawiera na 56 stronach, przyczem 31 rycin doskonale wykonanych, nieraz całą stroną zajmujących, ułatwia czytanie i zrozumienie treści. Rzecz jest tak wyłożona i poparta rysunkami, że staje się poprostu podręcznikiem tak, jak są podręczniki dla specjalistów stolarzy, slusarzy, cieśli: połóż przed sobą, weź materiał i narzędzia i według tych wzorów rób, buduj studnię, zbiornik na wodę, albo wzorowy ustęp; przytem z podanych wzorów możesz sobie wybrać który ci bardziej odpowiada, na który cię stać łatwiej.

Sposób przedstawienia sprawy jest właśnie taki, jaki odpowiada samorządowi: właściwem jego bowiem zadaniem jest stwarzanie warunków zdrowego bytowania ludności w osiedlach, przeciwdziałanie ujemnym następstwom skupienia, niedopuszczanie do pojawiania się i rozwijania chorób. W jaki sposób zła woda i nieusuwanie nieczystości, odpadków życia organicznego ludzkiego i zwierząt domowych, przyczynia się do zmniejszenia się zdrowotności ogólnej, jakie choroby szczególnie wywołuje — i wreszcie, jak sobie dać radę z temi brakami — oto treść książeczki. O ile o studniach już często u nas mówiono na zjazdach przedstawicieli miast i techników, i drukowano wygłoszone referaty w pamiętnikach zjazdowych, a także w osobnych broszurach i pismach ludowych omawiano ten temat, o tyle budowa ustępów, po raz pierwszy, jeżeli się nie mylę, w tej formie tak wyczerpującej a przystępnej, a dzięki dobrym rysunkom tak zajmującej została przedstawiona. — Słusznie zauważa autor, że „w pojęciu wielu ludzi ustęp jest potrzebny tylko dla odosobnienia osób, oddających dług naturze.” Do tego należałoby dodać: i dla zabezpieczenia się od zaziębień w porze jesiennej i zimowej. W każdym razie nie jako zabezpieczający od pogorszenia zdrowotności otoczenia i szerzenia pewnych chorób. Ale nawet i ten względ na obyczajność

nie jest tak silny, aby pociągnął za sobą powszechność urządzania bodaj najprymitywniejszych ustępów. Bardzo długą jeszcze drogę przejść musi, wiele czasu będzie potrzebować postęp kultury, aby się tej chwili doczekać. A cóż dopiero mówić o tem, aby te ustępy były zbudowane nie tylko ze względu na obyczajność i indywidualne zdrowie osobnika, ale także, jako ważne czynniki zdrowotności publicznej. Sprawa jednak nie jest tak beznadziejna, jak do niedawna była. Mamy bowiem do zanotowania fakt znamienny i wielce pocieszający: oto Związek kół młodzieży wiejskiej podaje w sprawozdaniu swoim za r. 1925, że Kola w roku tym pobudowały okrągło 3.000 miejsc ustępowych! W stosunkach naszych jest to poprostu czyn, czyn doniosłego znaczenia. Szkoda, że książeczka inż. Rudolfa, dzięki rysunkom, kosztuje 3 zł. 50 gr., bo należałoby ją zakupić w 1.000 egzemplarzy i rozesłać wszystkim Kółom młodzieży wiejskiej, aby już nietylko budowały miejsca ustępowe, ale budowały je racjonalnie, uwzględniając omawiany warunek zdrowotności publicznej.

I taka droga — droga przekonywania i dobrowolnego przystosowania się do postępu kultury jest najwłaściwsza, a nawet — jak u nas — jedyna. Proponowane natomiast i załączone na końcu książki projekty rozporządzeń ministerjalnych o studniach i usuwaniu nieczystości należy uważać więcej jako zbiór pożytecznych in-

formacyj technicznych i wskazówek dla chcących dobrowolnie z nich korzystać. — Przymus ustawowy we wszystkich wypadkach, gdzie trzeba zmuszać większość, zwykle nie odnosi skutku. Wymaga bowiem ciąglej, przez długi czas stosowanej, na rozległych przestrzeniach kraju — kontroli władz administracyjnych. To jest prawie niewykonalne, gdyż władz tych przedstawiciele — jak bardzo często w omawianym wypadku — nie mają rozwiniętego poczucia potrzeby ani zrozumienia znaczenia takich inowacyj. Trzeba więc nad temi ustawowemi kontrolami jeszcze wyższą postawić kontrolę. Zachodzi jednak okoliczność, która do reszty odbiera moc faktyczną ustawie: po tej przychodzi inna, a potem znów jeszcze inna i t. d., które, skupiając na sobie uwagę, jako świeże rozporządzenie, z konieczności usuwają dawniejsze w cień zapomnienia*).

J. B.

*) Dla ilustracji przytoczę zdarzenie rzeczywiste. W Galicji, na kilka lat przed wojną miały się pewnego lata odbyć manewry wojskowe z bezpośrednim udziałem cesarza Franciszka Józefa, w okolicy Dukli. Porządkowano więc okolicę w tempie przyspieszonym. Między innymi nakazano pobudować przy każdej chacie ustęp. Aż blask bił od złotych świeżych tarcic, użytych do budowy. W jakiś czas potem opowiadał mi lekarz z powiatu Jasielskiego, że rewidując okolicę pod względem sanitarnym, znalazł większość tych budyneczków starannie zamkniętych na klódki i nieużywanych, gdyż, jak mówili wójtowie, był nakaz, aby były czysto utrzymane, więc oto jest tam czysto.

Dookoła spraw samorządowych

OKÓLNIAK MSTWA SPR. WEWN. W SPRAWIE WPROWADZANIA, WYMIARU I POBORU SA-MOISTNYCH PODATKÓW KOM.

(H). W myśl zapowiedzi w Nrze 17 podajemy poniżej treść okólnika Min. Spr. Wewn. (Nr. 112/SF. 2166 27 z dn. 17.V. b. r.), zawierającego wskazówki co do wymiaru i poboru danin komunalnych:

„DO WSZYSTKICH P. P. WOJEWODÓW
(z wyjątkiem P. Wojewody Śląskiego).

Zauważyłem, że przy wprowadzaniu, wymiarze i poborze podatków komunalnych związki komunalne popełniają szereg nieprawidłowości; celem ich usunięcia udzielam w porozumieniu z p. Ministrem Skarbu następujących wskazówek:

1. Wysokość podatków komunalnych.

Podatki komunalne należy ustalać na każdy rok budżetowy w takiej wysokości, w jakiej wymaga oszczędna, lecz wydatna gospodarka komunalna, bacząc przytem, aby nie przekraczały one zdolności płatniczej ludności i nie podważały egzystencji gospodarczej płatników. Przez stosowanie tej zasady uniknie się konieczności masowych odraczań terminów płatności podatków i generalnego stosowania ulg, co wprowadza zamieszanie do gospodarki związków komunalnych i niejednokrotnie demoralizuje płatników podatków.

Rzecz oczywista, że nawet przy ogólnem ustalaniu

wysokości podatków zajęć może konieczność stosowania nietylko w indywidualnych wypadkach, lecz i generalnie odroczeń i ulg w płatności podatków. Wypadki te jednak zachodzić mogą tylko wyjątkowo (np. wskutek klęsk elementarnych w ciągu roku budżetowego).

2. Termin ustalania wysokości podatków.

Wszystkie daniny publiczne, które mają być pobrane w danym roku budżetowym, powinny być z reguły uchwalone przed rozpoczęciem tego roku, o ile oczywiście przepisy obowiązujące wymagają powzięcia tych uchwał na każdy rok podatkowy osobno; dotyczące uchwały powinny być przedstawione władzy nadzorczej najpóźniej razem z budżetem.

Związki komunalne nie mogą wprowadzać nowych podatków za ubiegły już rok budżetowy na podstawie uchwał powziętych po upływie tego roku. Pobór podatków na podstawie takich uchwał byłby sprzeczny z ogólną zasadą, iż prawo nie obowiązuje wstecz; na przeszkodzie stałby również ten wzgląd, iż podatki komunalne mają ścisły związek z budżetem związków komunalnych i że zatem wszystkie podatki, które związek komunalny w danym roku pobiera, muszą być przewidziane w jego budżecie, który nie może być zmieniany (przez wprowadzenie wpływów z nowych podatków) po jego wykonaniu. Z tych samych względów związki komunalne nie mogą po upływie roku budżetowego podwyższać na rachunek ubiegłego roku budżetowego podatków, przewidzianych w budżecie tego roku.

3. *Zatwierdzanie uchwał finansowych związków komunalnych przez władze nadzorcze.*

Zatwierdzenia przez władze nadzorcze budżetów i innych uchwał finansowych, a w szczególności uchwał w sprawie podatków, dokonywa się na podstawie oddzielnych aktów administracyjnych, które tylko, jak to wyjaśniono w okólniku Min. Spraw Wewnętrznych Nr. 70 z roku ubiegłego (wyjaśnienia do §§ 59 - 60 rozporządzenia wykonawczego Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 czerwca 1926 r. Dz. Ust. R. P. Nr. 75, poz. 433), mogą być dokonane jednym pismem, o ile władzy nadzorczej przedstawiono do zatwierdzenia jednocześnie z budżetem inne uchwały finansowe związku komunalnego, związane z budżetem.

Z powyższego wynika, że związki komunalne obowiązane są przedstawiać władzy nadzorczej z odpowiednimi wnioskami o zatwierdzenie nie tylko budżet, lecz i każdą uchwałę, którą wprowadza się wzgl. zmienia poprzednią uchwałę w sprawie daniny publicznej, o ile oczywiście uchwała taka wymaga według obowiązujących przepisów zatwierdzenia władzy nadzorczej; w razie przeciwnym należy przy budżecie przedstawić odnośną uchwałę do wiadomości.

4. *Ogłaszanie uchwał finansowych.*

Ogłaszanie uchwał (statutów) podatkowych związków komunalnych, wymagane przez art. 47 ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, powinno następować niezwłocznie po uprawomocnieniu się tych uchwał (statutów), przyczem w ogłoszeniu należy wskazać, przez jaką władzę nadzorczą, kiedy i za jaką liczbą zatwierdzona została uchwała podatkowa (statut podatkowy) wzgl. wskazać, że uchwała uprawomocniła się w trybie, przewidzianym w ustępie 3 art. 39 powołanej wyżej ustawy.

W ostatnim wypadku należy również powiadomić o uprawomocnieniu się uchwały (statutu podatkowego) właściwą władzę nadzorczą niezwłocznie po jej uprawomocnieniu się.

5. *Wymiar podatku.*

a) *władze wymiarowe.*

Stosownie do art. 43 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych wymiar samoistnych podatków komunalnych uskutecznia zarząd związku komunalnego lub organ przez ten zarząd upoważniony: wymiar dodatków komunal. do podatków (opłat) państwowych uskutecznia władza, powołana do wymiaru podatków. Wymiaru dodatków komunalnych do państwowego podatku dochodowego w b. dzielnicy pruskiej dokonywa władza komunalna.

b) *przygotowanie wymiaru.*

Wymiar podatków poprzedza odpowiednie jego przygotowanie, polegające na zebraniu potrzebnych w tym celu danych (podstaw wymiaru). Celem uzyskania podstaw wymiaru samoistnych danin komunalnych służą organom wymiarowym związku komunalnego prawa, określone w art. 44 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

c) *ustalenie wysokości świadczeń podatkowych.*

Po zatwierdzeniu statutów podatkowych przez władzę nadzorczą należy bezzwłocznie przystąpić do ustale-

nia wysokości świadczeń podatkowych, wynikających z tych statutów, czyli do wymiaru podatków w ścisłym tego słowa znaczeniu. Obowiązek dokonania we właściwym czasie wymiaru samoistnych podatków komunalnych przez odnośne organa związków komunalnych wynika również z przepisu § 50 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 czerwca 1926 r. (Dz. Ust. Nr. 75, poz. 433), który stanowi, iż budżet związku komunalnego powinien być wykonany w całości zarówno w wydatkach, jak i w dochodach. Dla wykonania zaś budżetu po stronie dochodowej przed upływem roku budżetowego koniecznym jest możliwie wczesne dokonanie wymiaru podatków komunalnych, ażeby następnie było dosyć czasu na inne czynności, mające na celu realizację wymiaru i zapewnienie wpływów z wymienionych podatków.

Wymiaru podatku dokonywa się na okres jednego roku budżetowego.

O ile chodzi o dodatki komunalne do podatków państwowych, to mieć należy na uwadze, iż—jakkolwiek wymiaru tych dodatków dokonywują organa, powołane do wymiaru odnośnych podatków państwowych, — ustalenie jednakże wysokości tych dodatków należy w każdym razie do organów związków komunalnych (o ile oczywiście wysokość ta nie jest definitywnie ustalona w ustawie). Rzeczą zatem związków komunalnych jest terminowe ustalenie wysokości tych dodatków, ażeby wysokość ta znana była dotyczącym organom wymiarowym przed przystąpieniem do wymiaru podatków państwowych. W razie niedotrzymania tego terminu wchodzi w zastosowanie przepisy art. 45 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Zaniechanie wymiaru podatku, przewidzianego w budżecie, może nastąpić tylko na podstawie odnośnej uchwały organu uchwalającego związek komunalny podlegającej zatwierdzeniu władzy nadzorczej, co jest konsekwencją tego, iż w tym samym trybie został wprowadzony podatek i w tym również trybie został ustalony budżet.

6. *Zawiadamianie płatników o wymiarze.*

Do skuteczności wymiaru samoistnych danin komunalnych wymagane jest — obok ogłoszenia odnośnych uchwał (art. 47 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych) — zawiadomienie płatników o wymiarze.

Związki komunalne powinny dołożyć wszelkich starań, aby o wymiarze wszystkich samoistnych podatków komunalnych, pobieranych za dany rok, płatnicy powiadomiani byli równocześnie. Zawiadomienia o wymiarze podatków (orzeczenia wymiarowe wzgl. nakazy płatnicze) należy z reguły, zgodnie z art. 46 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, doręczać każdemu płatnikowi osobno, o ile ustawy lub statuty podatkowe nie przewidują odmiennego sposobu zawiadamiania o wymiarze podatku (taki odmienny sposób przewidziany jest np. we wzorowym statucie podatku od psów i od posiadania przedmiotów zbytku, ogłoszonym w numerze 36, poz. 390 Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej z roku 1924).

7. *Treść nakazów płatniczych.*

Ogólne zasady postępowania administracyjnego wymagają, aby orzeczenia wymiarowe (nakazy płatnicze)

zawierały wszystkie niezbędne dane, umożliwiające płatnikowi stwierdzenie słuszności wymiaru i ewentualne skorzystanie z prawa wniesienia odwołania, a więc te dane, które są konieczne dla sprawdzenia przez płatnika legalności poboru podatku i prawidłowości obliczenia należności podatkowej.

Nakazy płatnicze powinny zawierać następujące dane: a) imię, nazwisko i dokładny adres płatnika, b) powołanie uchwały (statutu podatkowego), na podstawie której wymierza się podatek i wskazanie daty uchwalenia statutu (np. statut podatku od psów uchwalony przez sejmik powiatowy w dniu.....), c) wskazanie czasu i sposobu ogłoszenia statutu (np. ogłoszony w numerze Dziennika Zarządu miasta..... lub rozplakatowany w dniu.....), d) oznaczenie przedmiotu podatku (np. podatek od posiadania karety, podatek od placu budowlanego przy ulicy.....), e) oznaczenie podstawy obliczenia podatku (np. przy podatku od lokali — wysokość przedwojennego komornego po przeliczeniu na złote, przy opłatach drogowych i gminnym podatku wyrównawczym — wysokość (osobno) zasadniczego państwowego podatku od gruntów, ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych oraz państwowego podatku od budynków, przypadająca na danego płatnika) f) oznaczenie stawki podatkowej (np. przy podatku od lokali — 8% przedwojennego komornego, przy podatku wyrównawczym i opłatach drogowych — wysokość mnożnika, stosowanego przy obliczaniu należności podatkowej, podstawą czego są podatki państwowe), g) termin i miejsce płatności podatku, h) pouczenie o skutkach niewpłacenia podatku w przepisany terminie (przymusowe ściąganie, doliczenie kar za zwłokę i kosztów egzekucyjnych) wskazać należy wysokość tych dodatkowych należności wzgl. powołać ustawę, na podstawie której mogą być one pobrane, i) pouczenie o środkach prawnych (dokładne wskazanie władzy odwoławczej, terminu dla wniesienia odwołania i sposobu wniesienia — za pośrednictwem władzy wymiarowej).

Na orzeczeniu wymiarowym (nakazie płatniczym) należy nadto oznaczyć dla celów kontroli wewnętrznej pozycję księgi bierczej, do której został wciągnięty dany wymiar podatku.

8. Doręczanie nakazów płatniczych.

Doręczanie płatnikom orzeczeń wymiarowych na samoistne podatki komunalne (nakazów płatniczych) powinno odbywać się za pokwitowaniem. Zaleca się połączenie pokwitowania z nakazem płatniczym z tem, że po wstawieniu do pokwitowania daty doręczenia i podpisaniu przez odbiorcę pokwitowanie odrywa się od nakazu i pozostaje w aktach związku komunalnego.

9. Udzielanie wyjaśnień płatnikom podatków.

Związki komunalne powinny niezależnie od prawidłowego sporządzania orzeczeń wymiarowych (nakazów płatniczych) udzielać płatnikom na żądanie niezbędnych wyjaśnień, dotyczących podstawy prawnej poboru podatku i sposobu ustalenia należności podatkowej. Należy w szczególności umożliwić płatnikom zapoznanie się z odnośną uchwałą (statutem podatkowym) i przepisami wykonawczymi do niej, zwłaszcza gdy płatnik nie ma istotnie możliwości takiego zapoznania się na podstawie dokonanego

ogłoszenia takiej uchwały, wzgl. statutu (np. z powodu wyczerpania wydawnictwa, w którym nastąpiło ogłoszenie wzgl. nieobecności w danej miejscowości w tym czasie, gdy ogłoszenie miało miejsce w formie rozplakatowania).

10. Pobór i ściąganie podatków.

a) terminy płatności podatków, b) wnoszenie odwołań przez płatników.

Wpłacania podatków należy żądać w takich terminach, które są najdogodniejsze dla płatników. Sprawa ta ma szczególnie duże znaczenie dla rolników ze względu na specjalne warunki ich gospodarstw (kwestja przednówka i żniw).

Przeciwko wymiarowi danin komunalnych przysługują płatnikom środki prawne, określone w art. 48 i 49 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych. Art. 50 utrzymuje w mocy przepisy o środkach prawnych, służących płatnikom w b. dzielnicy pruskiej.

c) postępowanie władzy wymiarowej z odwołaniami.

Władza wymiarowa powinna niezwłocznie po otrzymaniu odwołania dokładnie zbadać zarzuty, podniesione przeciwko wymiarowi i w razie stwierdzenia nielegalności wymiaru powinna sama (więc nawet nie na wniosek odwołującego) bez przesyłania odwołania do władzy odwoławczej cofnąć zaskarżone orzeczenie wymiarowe.

O ileby władza wymiarowa na skutek wniesionego odwołania stwierdziła nielegalność całego aktu wymiarowego, powinna cofnąć cały wymiar (a więc i niezaskarżone orzeczenia wymiarowe).

Władza wymiarowa może również sama zmienić zaskarżone orzeczenie i wydać nowe, o ile uzna w całości za uzasadnione odwołanie co do wysokości wymiaru.

W tym jednak wypadku, gdy władza wymiarowa uzna za możliwe tylko częściowo sprostować wymiar lub też gdy uzna odwołanie za całkowicie nieuzasadnione, powinna bez zwłoki przesłać odwołanie władzy odwoławczej z odpowiednim wnioskiem na odrzucenie wzgl. częściową zmianę wymiaru.

Przesyłając odwołanie władzy odwoławczej, zarząd związku komunalnego powinien dołączyć wszystkie akta wymiaru daniny publicznej w konkretnym przypadku, a więc odpis wzgl. referat orzeczenia wymiarowego (zbędne to będzie tylko w tym wypadku, gdy płatnik dołączył orzeczenie wymiarowe do swego odwołania) dowód doręczenia zaskarżonego orzeczenia, akta, na podstawie których ustalono posiadanie przez płatnika przedmiotu opodatkowania (np. deklarację wzgl. wyciąg z deklaracji właściciela nieruchomości o posiadaniu przez płatnika karety) akta, zawierające dane, na podstawie których ustalono podstawę do obliczenia należności podatkowej (np. wyciąg z protokołu posiedzenia komisji, która ustaliła wartość placu budowlanego i materiały, które służyły komisji za podstawę do ustalenia tej wartości). Zarząd związku komunalnego powinien ponadto przedstawić wyjaśnienia na zarzuty, zawarte w odwołaniu, o ile wyjaśnień tych nie będą zawierać przedstawione akta.

Władza nadzorcza (odwoławcza) nie powinna w żadnym razie rozstrzygać odwołań wzgl. z urzędu uchyłać wymiaru podatku bez uprzedniego zażądania wyja-

nień i aktów od władzy wymiarowej (zarządu związku komunalnego).

d) wstrzymanie wykonania orzeczeń wymiarowych (nakazów płatniczych).

Postanowienie, zawarte w ustępie 3 art. 48 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, iż wniesienie odwołania nie wstrzymuje obowiązku terminowego uiszczenia daniny, należy rozumieć w ten sposób, iż nie wstrzymuje wykonania zaskarżonego orzeczenia sam przez się fakt wniesienia odwołania.

Powołane postanowienie nie stoi natomiast na przeszkodzie temu, że w pewnych wyjątkowych wypadkach może być przez odpowiednią władzę wstrzymane wykonanie orzeczenia wymiarowego. Skoro bowiem na podstawie art. 4 ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym w brzmieniu, ogłoszonym w numerze 68 Dz. Ustaw R. P. z roku 1926, może być wstrzymane wykonanie orzeczenia ostatecznego w toku postępowania administracyjnego, nie można uważać za sprzeczne z duchem naszego ustawodawstwa zarządzenie takiego wstrzymania w tym czasie, gdy postępowanie administracyjne jeszcze nie jest ukończone.

Wstrzymać wykonanie orzeczenia wymiarowego może z reguły władza odwoławcza (władza wymiarowa powinna z reguły po zapoznaniu się z odwołaniem i uznaniu go za uzasadnione cofnąć albo zmienić wymiar — patrz wyżej lit. c) i tylko w tych wyjątkowych wypadkach, gdy zachodzi uzasadnione przypuszczenie nielegalności orzeczenia wymiarowego (np. wymiar podatku, nieprzewidzianego wyraźnie w ustawie, wzgl. gdy istnieje uzasadnione przypuszczenie, że zasady, na których oparto wymiar podatku, sprzeczne są z obowiązującymi przepisami; drugim warunkiem, ograniczającym władzę przy zarządzaniu wstrzymywania wykonania orzeczenia wymiarowego, jest brak możności rozstrzygnięcia odwołania wobec konieczności przeprowadzenia dochodzeń (żądania wyjaśnień i aktów od władzy wymiarowej, zwłaszcza w tych wypadkach, gdy odwołanie wniesione zostało bezpośrednio do władzy odwoławczej wzgl. w tych wypadkach, gdy władza nadzorcza wkracza z urzędu).

e) przymusowe ściąganie zaległych podatków.

Daniny wymierzone prawomocnie należy po upływie terminów płatności ściągnąć bez zwłoki przymusowo.

Brak sprężystości w działaniu aparatu egzekucyjnego powoduje niejednokrotnie trudności w ściąganiu podatku, powstające m. in. z tego powodu, że pierwotna należność podatkowa zwiększa się znacznie (nieraz dwukrotnie) przez doliczenie kar za zwłokę i że w czasie egzekucji zaległego podatku należy się od płatnika nowy podatek.

O ile jednak zaległości podatkowe wywołane są tem, że na ludność nałożono nadmierne ciężary wzgl. wyznaczono terminy płatności bez liczenia się z właściwościami gospodarstw poszczególnych grup płatników, nietylko, że nie powinno się zbyt rygorystycznie stosować przymusowego ściągania, lecz przeciwnie należy zastosować odpowiednie odroczenia, a nawet ulgi podatkowe, a w każdym razie należy liberalnie stosować przepisy o karach za zwłokę. Bliższe wskazówki w tej sprawie zawarte są w okólniku Ministra Spraw Wewnętrznych Nr. 114 z roku 1925.

W wypadkach stwierdzenia dużych zaległości podatkowych powinna wkraczać władza nadzorcza i po stwierdzeniu przyczyny tych zaległości (nierozważne ustalenie wysokości podatków, wadliwe oznaczenie terminów płatności, bądź wadliwe funkcjonowanie aparatu egzekucyjnego) wydawać odpowiednie zarządzenia oczywiście w granicach przepisów obowiązujących.

f) przyjmowane od płatników należności podatkowej.

Przed przyjęciem od płatnika należności podatkowej zgodnie z orzeczeniem wymiarowym (nakazem płatniczym), należy zawsze, o ile tylko względy techniczne nie stoją temu na przeszkodzie, sprawdzić, czy nie jest on obowiązany uiścić dodatkowych należności (np. kary za zwłokę) i umożliwić mu przez to jednorazowe uregulowanie całej należności z tytułu danego podatku, przez co uniknie się potrzeby osobnego żądania od tegoż płatnika niejednokrotnie drobnych dodatkowych należności, co jest połączone dla niego z dodatkowymi kosztami.

Wpłacone sumy zaliczać należy w każdym razie na pokrycie wspomnianych dodatkowych należności, a pozostałość na poczet właściwej (pierwotnej) należności podatkowej.

g) zwrot płatnikom niewłaściwie pobranych podatków.

Uznaję za niedopuszczalne, ażeby związki komunalne po uwzględnieniu odwołania zwlekały ze zwrotem nieprawidłowo pobranych podatków komunalnych, o ile oczywiście pobrane sumy nie podlegają zaliczeniu na poczet innych zaległych danin publicznych, przypadających od tychże płatników, którym należy się zwrot. Konieczność natychmiastowego wyrównania nieprawidłowo pobranych podatków wynika zresztą z obowiązku związku komunalnego nie obarczania obywateli ciężarami ponad ustawową miarę.

11. Nadzór władz nadzorczych nad wymiarem podatków komunalnych.

Zwracam uwagę władz, sprawujących nadzór nad samorządem, na konieczność stałego czuwania nad prawidłowością wymiaru i poboru przez związki komunalne danin publicznych, sprawdzianem czego jest w dużym stopniu liczba odwołań i zażaleń, uznanych przez władze nadzorcze za uzasadnione, jak również stan zaległości podatkowych.

Wadliwy wymiar i pobór podatków przynosi szkodę zarówno płatnikom, jak i związkowi komunalnemu, a nadto przysparza władzom nadzorczym dużo pracy połączonej z rozstrzygnianiem odwołań i rozpatrywaniem zażaleń. Z tych względów władze nadzorcze powinny wymagać z całą stanowczością usuwania braków w postępowaniu organów wymiarowych i poborowych związków komunalnych.

Z drugiej strony kładę nacisk na szybkie załatwianie odwołań przez właściwe władze, bowiem zwłoka z wydawaniem decyzji podrywa poczucie praworządności i naraża nieraz płatników na niepowetowane straty, wskutek obowiązku wpłacania wymierzonej daniny publicznej pomimo wniesienia odwołania.

O powyższem Pan Wojewoda zechce powiadomić wszystkie związki komunalne.

Za Ministra
(—) Jaroszyński
Podsekretarz Stanu⁴⁴.

BUDŻETY PRZEDSIĘBIORSTW KOMUNALNYCH.

(G.). W dniu 16 maja r. b. odbyła się w Wydziale Społeczno - Gospodarczym Dept. Samorządowego druga konferencja, poświęcona rozważaniom zasad układu budżetów przedsiębiorstw komunalnych. Przedstawiciele związków tych przedsiębiorstw, jak: elektrycy, gazownicy i wodociągów i t. p. przedstawili projekt zasad, na których winny oprzeć się szczegółowe przepisy o formowaniu budżetów wszystkich, zwłaszcza większych przedsiębiorstw komunalnych. Według rzeczonych zasad, budżety przedsiębiorstw nie powinny być zatwierdzane w szczegółach. Zatwierdzeniu winna podlegać jedynie pozycja tych budżetów, wchodząca w skład budżetu administracyjnego jako czysty zysk, względnie deficyt. Budżet przedsiębiorstwa winien rozpadać się na trzy działy: eksploatacji, renowacji i inwestycji. Każdy z tych działów operowałby stałym swym kapitałem, obowiązkowo przytem musiałyby być tworzone fundusze: odnowienia i inwestycji. Pozycje na fundusz odnowienia wchodziłyby w skład budżetu eksploatacji, zgodnie z wymaganiami ogólnej instrukcji budżetowej. Z czystego zysku przeznaczaloby się obowiązkowo poza oprocentowaniem i amortyzacją pożyczek, zaciągniętych przez przedsiębiorstwo, pewne kwoty na fundusze: zapasowy, obrotowy i inwestycyjny, reszta zysku przypadłaby związkowi komunalnemu.

W dyskusji nad zasadami ujawniły się różnice poglądów na potrzebę obowiązkowego tworzenia wszystkich wymienionych funduszy, co niezawodnie musiałyby odbić się na cenach świadczeń, udzielanych przez przedsiębiorstwa, zwłaszcza o charakterze użyteczności publicznej. Wnioski konferencji posłużyć mają Min. Spr. Wewn. do dalszych prac nad wzorami budżetów przedsiębiorstw komunalnych.

STUDJUM SAMORZĄDOWE.

(G.). Bieżące dwa kursy dla pracowników samorządowych: wyższy i średni, na Studium Samorządowym przy Wolnej Wszechnicy Polskiej kończą swe zajęcia 11-go czerwca. Do dnia 18-go czerwca mają trwać egzaminy, poczem słuchacze otrzymają świadectwa z przesłuchania kursu i złożenia wymaganego egzaminu. Po zakończeniu kursu planowaną jest parodniowa wycieczka słuchaczy na Pomorze, dla zaznajomienia się przy pomocy Związku Powiatów Pomorskich, z urządzeniami komunalnymi tego województwa. Projektowane są dalsze kursy na Studium w jesieni r. b.

RADA SAMORZĄDOWA.

(G.). Zwołanie Rady Samorządowej uległo zwłoce z powodu, że niektóre związki samorządowe z uwagi na odbywane wybory, prosily o odroczenie terminu przedstawienia swych delegatów do Rady. Zebranie wobec tego, jak się dowiadujemy, ma być zwołane w drugiej połowie czerwca. Sprawy ustrojowe mają nie być wprowadzone do porządku obrad tego zebrania. Min. Spraw Wewnętrznych zamierza wnieść pod obrady Rady następujące sprawy: 1) projekt rozporządzenia o kosztach opieki społecznej i kosztach leczenia, 2) projekt rozporządzenia o związkach celowych, 3) projekty w zakresie utrzymania i budowy dróg samorządowych, nadto szereg innych spraw mniejszych.

Z PRASY.

(G.). *Wybory gminne w wojew. południowych.* Zarządzenie wyborów do rad gminnych w trzech pozostałych województwach południowych na podstawie dawnej ordynacji wyborczej z dodaniem czwartej kurji spotkało się z różnym przyjęciem stronnictw. *Robotnik* z d. 17 maja r. b. podaje uchwałę władz partyjnych P.P.S. okręgu lwowskiego o zbojkotowaniu wyborów. W tymże n-rze *Robotnika* poseł Niedziałkowski pisze o wspomnianej uchwale:

Konferencja bez wahania i z całkowitą jednomyslnością wezwala klasę pracującą do powstrzymania się od wyborów, które są kpinami z samej zasady demokratycznej reprezentacji samorządowej.

Od ośmiu lat rządzi w gminach Małopolski środkowej i wschodniej mianowani „komisarze”. Powrót do samorządu stał się koniecznością wręcz palącą z każdego punktu widzenia. Rząd nie tylko niczego nie uczynił, by przyspieszyć i ułatwić prace Sejmowej Komisji Administracyjnej nad ustawami samorządowymi, ale — wręcz odwrotnie — rzucił ustawicznie tej pracy klody pod nogi. Projektem sejmowym przeszkadzał, własnego projektu nie stworzył. Nie spróbował nawet rozciągnąć na Małopolskę dekretu Rządu Ludowego, ordynacji t. zw. poznańskiej albo rozporządzenia Osmołowskiego. Umiał wobec prawicowej większości Sejmu być bezwzględny w drugorzędnych głupstwach, a tam, gdzie chodzi o samą treść demokracji — cofnął się przed inicjatywą nawet.

Niektóre z tych twierdzeń o tyle nie są ściśle, że Rząd chciał poprzeć t. zw. małą ustawę, zaś Komisja Administracyjna Sejmu przeszła nad nią do porządku dziennego; stało się to zaś przy udziale także i P.P.S.

Wybory małopolskie atakowane są i z innej strony. Grupy, reprezentujące większą własność, sprzeciwiają się jakimkolwiek ograniczeniom uprawnień, przysługujących w myśl dawnej ordynacji wyborczej najwyższej opodatkowanym. *Warszawianka* pisze:

Według obowiązujących ustaw właściciel obszaru dworskiego powinien wchodzić jako wrylista z tytułu jednej szóstej opłacanych podatków, oraz całość jego podatku winna być brana za podstawę układu kół wyborczych.

Według opinii prawników najdalej idąca interpretacja prawnicza w kierunku pominięcia praw obszarów dworskich nie mogłaby ograniczyć praw właściciela obszaru dworskiego bardziej, niż odtrącenie jednej szóstej podatku, z tytułu której wchodzi on jako wrylista, a uwzględnienie reszty podatku do wysokości jednego koła, a to z tego względu, że koła stanowią każde grupę płatników, więc jeden płatnik nie może głosować w dwu kołach.

Interpretacja rządowa jest według panującej opinii w jaskrawej sprzeczności z prawem.

W sprawie wyborów małopolskich, jak doniósł P. A. T. z dn. 29-go maja r. b., *vice-minister Spraw Wewn. p. M. Jaroszyński* podczas swego pobytu we Lwowie udzielił przedstawicielom prasy następujących wyjaśnień:

Głównym powodem zarządzenia wyborów jest postulat przywrócenia panowania prawa na terenie Małopolski Wschodniej. Z pośród powodów, wtórnych niejako znaczenia, wymienić należy konieczność usunięcia owej masy komisarzy gminnych. Przy sposobności zarządzenia wyborów, które z braku innej podstawy prawnej odbywać się muszą na podstawie dawnej ustawy galicyjskiej, wyloniły się pewne sprawy sporne.

Sporną była przedewszystkiem sprawa, czy rozporządzenie Polskiej Komisji Likwidacyjnej z roku 1918 o utworzeniu w gminie czwartego koła wyborczego posiada moc obowiązującą na obszarze Małopolski, położonym na wschód od Sanu. Niezależnie od bardzo dokładnych studjów przeprowadzonych w Min. Spr. Wewn. odniósł się Rząd do wybit-

nych osobistości, których opinie były zgodne z wynikami studjów Ministerstwa. Uznano, że ma być czwarte koło.

Drugą kwestją sporną jest sprawa interpretacji przepisów galicyjskiej ustawy gminnej w stosunku do udziału wielkiej własności ziemskiej w wyborach gminnych. Najważniejsze, moim zdaniem, argumenty prawne, uzasadniające stanowisko Min. Spr. Wewn., są następujące: całe opłacenie przez wirylistów podatku jest już uwzględnione na podstawie par. 16, daje bowiem wiryliście mandat w radzie gminnej. Byłoby zatem przywilejem nieopartym na żadnym przepisie prawnym, gdyby tenże podatek dawał ponadto wiryliście prawo mianowania pewnej części liczby radnych. Drugą konsekwencją uwzględnienia podatków wirylisty przy podziale wyborców na koła byłoby mianowanie przez nich członków rady, gdy tymczasem cała konstrukcja samorządu gminnego na podstawie galicyjskiej ustawy opiera się na zasadzie wyborów reprezentacyj gminnych. Jedynym od tej zasady wyjątkiem jest mandat wirylny, ale właśnie dlatego, że jest to jawisko wyjątkowe, opiera się na wyraźnym przepisie par. 16 ustawy. Po trzecie niewątpliwie tendencją polskiej ustawy z dnia 26-go lipca 1919 r. było zrównanie uprzywilejowanych dawniej właścicieli obszarów dworskich z członkami gmin przez wcielenie obszarów do gminy, a gdyby obecnie przyjął punkt widzenia dawnej praktyki austriackiej, w takim razie skutek wspomnianej ustawy polskiej byłby wręcz odwrotny do intencji ustawodawcy, albowiem dawałby właścicielom obszarów dworskich przywilej znacznie większy od tego, jaki przedtem posiadali. Gdyby przyjął interpretację inną, aniżeli reprezentowaną przez Min. S. W.,

skutki praktyczne byłyby nieobliczalne w swej monstrualności i ze względu na ową właśnie monstrualność politycznie wybitnie szkodliwe. Muszę jeszcze podkreślić, że interpretacja przepisu ustawy gminnej reprezentowana w tej chwili przez czynniki rządowe nie jest żadnym nowym wynalazkiem, spreparowanym ad hoc na użytek wyborów w Małopolsce Wschodniej. W ten sam bowiem sposób interpretowano ustawę w województwie Krakowskim, gdzie, jak wiadomo, wybory gminne odbywały się normalnie już od kilku lat i zaznaczyć należy, że na terenie województwa Krakowskiego interpretacja prawa przez władze nadzorcze nie spotkała się ze sprzeciwem z żadnej strony.

Na zakończenie powiedział p. wiceminister Jaroszyński, że wszelkie pogłoski o zamiarach Rządu odwołania zarządzenia wyborów lub też odroczenia ich terminu nie odpowiadają prawdzie.

Zagadnienie reformy podatków samorządowych. Pod tym tytułem p. J. Horszowski zamieścił w dwu kolejnych dodatkach samorządowych do *Głosu Prawdy* szereg myśli zdecydowanie przemawiających za rozgraniczeniem źródeł finansowych Państwa i samorządu, a więc za zerwaniem z systemem dodatków. Myśli te są ciekawe z tego przedewszystkiem powodu, że pochodzą od jednego z głównych autorów ustawy z d. 11-go sierpnia 1923 r. o tymcz. uregulowaniu finansów komunalnych, zbudowanej w 90 procentach na systemie dodatków. Duża ewolucja pojęć.

Samorząd u obcych

UBEZPIECZENIE UCZNIÓW.

Die Gemeinde, Halbmonatsschrift für sozialistische Arbeit in Stadt und Land Heft 8 1927 r. w dziale Volksbildung und Schule omawia sprawę ubezpieczenia uczniów od nieszczęśliwych wypadków oraz choroby w Niemczech.

(F. B.) W szkołach zdarzają się dosyć często niebezpieczne wypadki. Źródłem tych wypadków bywa śliska podłoga, schody, nauka gimnastyki i pływania, wykłady fizyki i chemii, wycieczki szkolne itd. Nowoczesna bowiem pedagogika wprowadziła życie, ruch na miejsce cichego siedzenia w salach szkolnych i wskutek tego odpowiedzialność nauczycieli wzrosła. Jednocześnie rodzice dziecka mogą w razie nieszczęśliwego wypadku wystąpić z roszczeniem do państwa, miasta lub gminy, zależnie od tego, kto daną szkołę utrzymuje. W tym celu pruskie ministerjum opieki społecznej, ubezpieczając młodzież szkolną od nieszczęśliwych wypadków, zawarło umowę z towarzystwem ubezpieczeniowym. Podobnie postąpiło wirtemberskie ministerjum oświaty i różne państwa związkowe w środkowych Niemczech. Także heski urząd dla spraw oświatowych zawarł umowę z towarzystwem ubezpiecze-

niowem w sprawie ubezpieczenia uczniów na wyższych uczelniach. Tenże sam urząd wzywa gminy do ubezpieczenia dzieci w szkołach powszechnych, przewidując pokrycie kosztów ubezpieczenia dzieci w szkołach powszechnych przez gminy, zaś koszty ubezpieczenia studentów mają ponosić rodzice w całości lub częściowo. Tow. ubezpieczeniowe zobowiązało się w razie śmierci wypłacić 1,500 mk., w razie zupełnej inwalidności 15.000 mk., zaś przy zachorowaniu przemijającym ponieść koszty leczenia do wysokości 1.500 mk. Ubezpieczenie to rozciąga się nie tylko na wypadki, jakie zaszły na terenie szkoły, w szkole, podczas nauki, podczas gier i gimnastyki, ale obejmuje także wypadki, jakie się zdarzyły podczas wspólnych wycieczek naukowych, przechadzek, ślizgawek na lodzie, jazdy na rowerach, zawodach sportowych i t. d. Roczna stawka ubezpieczeniowa wynosi 65 fenigów od ucznia. Przy ubezpieczeniach należy dokładnie zbadać sprawę, czy dane dziecko nie jest już ubezpieczone na koszt gminy z innego tytułu. W Polsce niestety panuje w tym kierunku wielkie zaniedbanie; cały szereg pracowników tak fizycznych jak i umysłowych nie jest dotychczas ubezpieczonych od inwalidności i na starość.

Z życia samorządu

ZALESIANIE NIEUŻYTKÓW W POW. PIOTRKOWSKIM.

Sprawozdanie z akcji zalesiania nieużytków, prowadzonej przez powiatowy związek komunalny w Piotrkowie, przedstawia się następująco:

Powiat Piotrkowski, według zebranych w roku 1925 danych, obejmuje następujące obszary nieużytków:

Własność gminna	— —	morgów,	9	prętów
„ gromadzka	—	4.201	59	„
„ prywatna większa	—	1.144	24	„
„ „ drobna	—	13.596	173	„

Razem nieużytków 19.050 morgów i 256 prętów

Powiatowy związek komunalny w Piotrkowie rozpoczął akcję, zmierzającą do zalesiania powyższych nieużytków, w roku 1925. Celem Sjmiku powiatowego było takie zorganizowanie akcji, iżby przy odpowiednich nakładach pieniężnych i przy pomocy fachowych organów państwowych umożliwić ludności zalesienie znajdujących się w powiecie obszarów nieużytków w przeciągu lat 10. Według programu, należało dążyć w pierwszym rzędzie do zalesienia nieużytków, znajdujących się w posiadaniu wspólnem gromad wiejskich. Lotne piaski mają być zalesione w pierwszej kolejce.

Akcja ze strony Sejmiku Powiatowego ma, według programu, polegać na: a) przygotowywaniu potrzebnych sadzonek i dostarczaniu tych sadzonek do zalesiania nieużytków, b) zapewnieniu ludności bezpłatnej pomocy technicznej, c) wypożyczeniu potrzebnych przy zalesianiu narzędzi.

Aby wysiłki Sejmiku Powiatowego nie szły na marne z powodu czy to nieumiejętnego wykonania robót lub złego pielęgnowania młodego lasu, czy wreszcie z powodu umyślnych szkód, każdy z korzystających z pomocy Sejmiku musi złożyć odpowiednią deklarację ustalonego wzoru, w której zobowiązuje się do:

1. użycia przydzielonych sadzonek wyłącznie na cele zalesiania nieużytków, 2. zapewnienia na własny koszt w dniu oznaczonym i w sposób określony środków przewozowych dla transportu sadzonek z miejsca ich produkcji do miejsca zalesienia, 3. zapewnienia na koszt zainteresowanych bezpłatnej robocizny przy zalesianiu nieużytków, 4. zapewnienia bezpłatnie środków lokomocji dla fachowca - delegata Wydziału Powiatowego, który sprawować będzie nadzór nad robotami, 5. zwrotu wypożyczonych narzędzi, 6. otoczenia należytą opieką zalesionej przestrzeni, a to pod groźbą zwrotu na rzecz Powiatowego Związku Komunalnego w Piotrkowie wartości sadzonek zniszczonych z powodu nieodpowiedniej opieki nad lasem.

W pierwszym roku prowadzenia akcji, t. j. w roku 1925 zdołano zaledwie przygotować szkółkę sadzonek sosny w nadleśnictwie lasów państwowych w Mszczach kosztem zł. 1.112 gr. 74, pokrytych z budżetu 1925 r. Na wiosnę roku 1926 zalesiono pierwszą przestrzeń nieużytków we wsi Czapleniec gminy Belchatówek obszaru około 35 morgów. Do tego użyto sadzonki z nadleśnictwa Mszczach, a nadto zakupiono pewne ilości sadzonek sosny i brzeziny na majątku Wola Grzymalina.

Ponadto w tymże roku założono nowe szkółki sadzonek sosny w trzech nadleśnictwach państwowych, oraz w dwu majątkach prywatnych.

Wydatki na cele zalesiania nieużytków, pokryte z budżetu 1926 r. dzielą się na:

a) koszty założenia i prowadzenia szkółek	zł. 2.073 gr. 72
„ kupno sadzonek sosny	„ 2.135 „ —
b) koszty zakupna sadzonek brzeziny	„ 126 „ —
c) koszty nadzoru fachowego	„ 293 „ 65
d) koszty zakupna narzędzi	„ 63 „ —
e) różne wydatki	„ 42 „ 75

Zł. 4.734 gr. 12

Z wymienionych wyżej szkółek Sejmik Powiatowy otrzyma przypuszczalnie sadzonek sosny do zalesienia na wiosnę 1927 r. w ilości 4.100.000 sztuk.

W dniach 14 i 16 marca 1927 r. Nadleśniczy lasów państwowych w Mszczach P. Trąpczyński i sekretarz Wydziału P. Fytyma obejrżeli część zgłoszonych przestrzeni nieużytków.

Na podstawie przeprowadzonych lustracji zaproponowany został następujący plan na 1927 r.

	mórg około	Ilość sadzonek sosny	brzeziny
1. W miasteczku Grocholice	20	500.000	10.000
2. We wsi Czapleniec	30	450.000	5.000
3. „ „ Wadlew	20	550.000	2.000
4. „ „ Piekary	15	450.000	10.000
5. „ „ Lubonia	15	300.000	15.000
6. „ „ Prosenie	15	450.000	1.000
7. „ „ Biała	30	600.000	
8. „ „ Wiaderno	7	100.000	
9. „ „ Żywocin	7	100.000	
10. „ „ Psary	15	200.000	

Pozostawałoby jeszcze do dyspozycji około 400.000 sztuk sadzonek sosny w Nadleśnictwie lasów państwowych w Nagorzycach. Sadzonki te możnaby wydać na cele zalesienia pewnych przestrzeni w Sulejowie. Zgłoszenie ustne zostało wniesione.

Koszto rys akcji zalesiania nieużytków w powiecie Piotrkowskim na czas od 1 kwietnia 1927 r. do 31 marca 1928, sporządzony na podstawie danych Nadleśnictw Państwowych, oraz w myśl opinii p. Komisarza Ochrony Lasów w Piotrkowie, przedstawia się następująco:

I. Szkółki.

Wyszczególnienie robót i wydatków.	Koszty Zł.	gr.
Założenie i prowadzenie szkółek sadzonek sosny:		
1. W Nadleśnictwie lasów państw. w Mszczach na sadzonek 2.000.000, licząc po gr. 50 za wyprodukowanie 1 tysiąca sadzonek	1.000,00	
2. Jak wyżej w Nadleśnictwie Lubień	1.000,00	
3. Jak wyżej w Nadleśnictwie Nagorzycy	1.000,00	
4. Jak wyżej w majątku prywatnym Wola-Grzymalina na 1.500.000 sadzonek sosny, licząc po 50 gr. za wyprodukowanie 1.000 sadzonek plus koszty nadzoru i czynsz dzierżawny za grunt	1.200,00	
5. Jak wyżej w maj. prywatnym Kluki na 500.000 sadzonek	400,00	
6. Różne wydatki, związane z prowadzeniem szkółek	200,00	
Razem	Zł. 4.800,00	

II. Zalesianie.

Wyszczególnienie robót i wydatków.	Koszty Zł.	gr.
1. Wykończenie rozpoczętego zalesiania nieużytków z sadzonek wyprodukowanych w 1926 r.		
a) zakup brzeziny	500,00	
b) koszty nadzoru technicznego	300,00	
2. Zalesianie nieużytków przy pomocy sadzonek, wyprodukowanych w 1927 r. (przypuszczalny obszar nieużytków 500 morgów)		
a) Zakup sadzonek brzeziny	940,00	
b) Koszty nadzoru technicznego	500,00	
Razem	2.240,00	

Ogółem wydatki na akcję zalesiania nieużytków w 1927/28 r. wyniosą 7.040 zł.

Półowę powyższych kosztów Sejmik Pow. Piotrkowski projektuje pokryć z ogólnych dochodów pow. zw. kom. w Piotrkowie, drugą połowę Sejmik chciałby pokryć z subwencji państwowej, a w tym celu zwróci się z odpowiedniemi podaniem do Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi.

PODATEK INWESTYCYJNY NA BUDOWĘ SZKÓŁ.

Sejmik w Bielsku Podlaskim jednocześnie z budżetem na 1927/28 rok uchwalił pobrać podatek inwestycyjny na budowę szkół powszechnych. Uchwała o wprowadzeniu rzeczowego podatku stwierdziła brak w gminach środków finansowych, któreby pozwoliły na szerszą akcję budowy niezbędnych budynków szkolnych. Opierając się na zezwoleniu na pobór podatku inwestycyjnego, Sejmik uchwalił pobrać kwotę 54.029 złotych i użyć ją na zasiłki gminom na budowę szkół.

GMINA WIEJSKA I MIEJSKA

Udział władz samorządowych w czynnościach sądowych

WYKONYWANIE WYROKÓW.

Dekret Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego w przedmiocie przepisów dla komorników z dnia 22 lutego 1918 r. (Dz. Pr. Nr. 5 p. 10.) w art. 1 stanowi, że: „komornicy są urzędnikami wymiaru sprawiedliwości, powołani do wykonywania wyroków i decyzji sądów wszelkich stopni.”

Z końcowego brzmienia powołanego artykułu oraz art. 2 dekretu, który stanowi: że „przy wykonywaniu swoich czynności komornicy kierują się przepisami, zawartymi w ustawach postępowania cywilnego i karnego” wynika:

a) że powołany dekret znosi dotychczasowy podział komorników na urzędujących przy sądach okręgowych i urzędujących przy sądach pokoju, tworząc urząd komorników przy sądach okręgowych, których obowiązkiem jest wykonywanie wyroków i sądów pokoju;

b) że przez komorników będą wykonywane wyroki i decyzje tak w sprawach cywilnych jak i karnych. Wbrew, zdawałoby się, powyższemu jasnemu przepisowi ustawodawca nie uchylił jednak ani art. 158 u. p. c., który wykonanie wyroków sądu pokoju zleca także „albo przez miejscowe władze policyjne, albo przez gminną lub wiejską zwierzchność”, ani też art. 189 u. p. k., stanowiącego, że „karę pieniężną lub odszkodowanie nie uiszczone we właściwym terminie ściąga się na mocy wydawanych przez sędziego pokoju tytułów wykonawczych, albo przez policję, albo przez władze gminne lub wiejskie, albo przez komorników.”

Odnosnie wykonywania wyroków w sprawach cywilnych należy ogólnie zauważyć, że szereg wyroków sądowych wogóle uchylało się od bezpośredniego wykonania przez powołany organ, t. j. komorników, a wykonywane są w inny sposób. Przy wykonywaniu niektórych wyroków udział komornika i organów wymienionych w art. 158 u. p. c. był prawie wykluczony. Takim przykładem są wyroki, zasądzające należność od skarbu państwa, które w skutek przywileju skarbu państwa w procesie pozbawione są prawie siły przymusu. Art. 1296 u. p. c. stanowi, że „celem wykonania wyroku, zapadłego przeciwko zarządowi skarbowemu, strona egzekwująca składa tytuł wykonawczy bezpośrednio temu urzędowi, który z mocy wyroku winien tenże wyrok wykonać”. Przy wykonywaniu zaś decyzji sądowych, a szczególnie z mocy art. 462, 562, 638, 639, 1117 u. p. c., odnoszących się do nałożenia kar sądowych, ściągnięcia kwot na wynagrodzenie świadków, biegłych, duchownych senat cywilny wyjaśnił (C. S. 37-1878, 41-1875), iż powołanym organem jest policja.

Ponieważ ustawa o pol. państw. z dnia 24 lipca 1919 roku (Dz. Pr. P. P. Nr. 61, poz. 363) do zakresu swych kompetencji nie włączyła funkcji wykonywania wyroków sądowych, należy sądzić, że funkcje te, o ile nie są wy-

konane przez inne organa państwowe, winny być wykonywane przez władze gminne i wiejskie.

Z pozostawienia więc w mocy art. 158 u. p. c. należy przyjąć do wniosku, że zamiarem ustawodawcy było dążenie, iżby na zasadzie tego artykułu wykonywane zostały decyzje sądów, w których wykonaniu państwo niejako jest zainteresowane.

Z reguły więc w sprawach cywilnych wójt nie jest obowiązany wykonywać wyroków na żądanie osób prywatnych.

Odnosnie wykonywania wyroków w sprawach karnych należy zapoznać się nieco z instytucją kary pieniężnej.

Kara pieniężna występować może w różnych postaciach.

Najczęściej występuje jako kara zasadnicza - grzywna. W obecnych czasach daje się zauważyć w nauce — a to pod wpływem niekorzystnych wyników stosowania kar pozbawiania wolności — nawrot do tej kary majątkowej.

Może ona być samoistną lub też alternatywną, t. zn. że jeśli ściągnięcie grzywny jest niewykonalne z powodu nieposiadania przez skazanego majątku, może być zamieniona na areszt. Zamiana ta jednak może nastąpić wtedy, gdy w przepisanej drodze (protokółarnie) zostanie ustalone, że skazany rzeczywiście nie posiada środków na zapłacenie grzywny.

Grzywna jako kara zasadnicza może być nakładana tylko przy wykroczeniach, a nie występach i zbrodniach. Kara pieniężna występować może również jako kara dodatkowa do kary zasadniczej. Art. 32-a przepisów proceduralnych do K. K. przewiduje, że sąd może wyznaczyć obok kary pozbawienia wolności także grzywnę jako karę dodatkową. Występuje ona szczególnie przy przestępstwach spełnianych z chęci zysku.

W razie niemożności ściągnięcia grzywny, kara na wolności ulega odpowiedniemu powiększeniu.

Do kar dodatkowych zaliczyć należy także t. zw. nawiązkę. Według K. K. obowiązującego w b. zab. rosyjskim, ma ona być pobraną przez skarb państwa, oprócz specjalnych wypadków jej przeznaczenia.

Taki wypadek przewiduje art. 627 K. K., który pozwala sądzić na rzecz właścicieli lasów — oprócz zwrotu skradzionego drzewa — podwójną jego wartość.

Ta kara ma charakter odszkodowawczy.

Do kar dodatkowych wreszcie zaliczyć należy konfiskatę lub zniszczenie narzędzi i owoców przestępstwa. Od pojęcia kary odróżnić należy odszkodowanie, o którym stanowi art. 6 i 7 K. K.

Osoba pokrzywdzona przez przestępstwo samo winna wytoczyć akcję cywilną przed rozpoczęciem rozprawy głównej. Jest to więc spór o prawo cywilne i istota powództwa pozostaje ta sama, co wytoczona w sądzie cywilnym.

Po wyjaśnieniu więc pojęcia kary pieniężnej i odszko-

dowania należy zapytać z kolei, jakie kary pieniężne sąsądzone przez sąd pokoju mają być wykonywane przez władze gminne i wiejskie.

Co się tyczy kar pieniężnych, to wszystkie naogół wymienione kary mogą być nakładane przez sądy pokoju, bowiem przestępstwa, pociągające te kary, w przeważnej mierze należą do ich kompetencji.

Duże wątpliwości może nasuwać „nawiązka”, która, jak to już wyżej zauważyliśmy, w specjalnych wypadkach ma charakter odszkodowawczy.

Orzecznictwo sądów rosyjskich było w tej kwestji chwiejne. W orzeczeniu 98/2 (Sanguśzko) Senat stanął na stanowisku, że sąsądżane na rzecz właścicieli lasów odszkodowanie winno być ściągane w trybie przepisów procedury cywilnej, t. j. przez samego zainteresowanego. Lecz już orzeczeniem 1900/3 i 1902-31 Senat zmienił to stanowisko i o ile orzeczenie 1900/3 nakazuje ściąganie nawiązki w trybie przewidzianym dla ściągania kar na rzecz skarbu państwa i to nawet bez żądania pokrzywdzonego, to orzeczenie 1902/31 zezwoliło właścicielom lasu, o ile to uważają dla siebie za celowe i dogodniejsze, ściąganie kar w trybie przepisów procedury cywilnej i sąd temu żądaniu nie może odmówić.

Stanowisko ostatnie podzieliło również Ministerstwo Sprawiedliwości, które w piśmie okólnym Nr. 382/II N/22 w sprawie wysyłania nakazów egzekucyjnych i odpisów wyroków w sprawach o defraudacje leśne (Dziennik Urzędowy z 1922 r. Nr. 22 str. 407) taki wyraża pogląd na poruszoną sprawę:

„Za przestępstwo leśne, obok kar o charakterze ściśle kryminalnym (art. 624 K. K.) wymieniać należy kary dodatkowe (art. 33 a K. K.), t. zn. nawiązki w wysokości podwójnej wartości zdefraudowanego drzewa (art. 627 a K. K.) Owa podwójna wartość drzewa wpływa na rzecz poszkodowanego właściciela lasu, a w razie nieściągalności, ulega w myśl specjalnego postanowienia art. 627 K. K. zamianie na areszt stosownie do norm art. 59 K. K.

Nawiązka owa zawiera element kary i odszkodowania cywilno prawnego, może być nałożoną przez sąd karany jedynie w wypadkach wyroku skazującego, jako cywilne uzupełnienie orzeczonej kary, jednak w odróżnieniu od kary idzie na rzecz poszkodowanej osoby.

Nawiązkę leśną przyznać należy z urzędu (chyba, że uprawniony podmiot oświadczy, że jej się zrzeka) i ściągnąć należy z urzędu, co jednak nie przeszkadza wydaniu poszkodowanemu tytułu wykonawczego w celu umożliwienia mu egzekwowania równoległego.

Oprócz tego art. 627 K. K. mówi w części 2 o pojedynczej wartości zdefraudowanego drzewa, którą się ściągają również na rzecz poszkodowanego.

Przechodząc do wykonywania wyroków w przedmiocie kar pieniężnych i odszkodowań wspomniany art. 189 u. p. k. wymienia trzy organy, a mianowicie policję, władze gminne i wiejskie i komornika.

Z reguły najważniejszym organem do wykonywania powyższych wyroków jest komornik.

Władze przeto gminne i wiejskie są tylko równoległymi organami, które w razie celowości ich użycia przez sąd do ściągania kar pieniężnych odmówić żądaniu sądu nie mogą.

Wykonaniu ich ulegają jedynie wyroki sądów pokoju, lecz nie sądów okręgowych. Wyraźnie o tem wspomina art. 954 i 974 u. p. k.

W końcu należy jeszcze rozstrzygnąć pytanie, co należy rozumieć przez wyrażenie „władze gminne i wiejskie” i czy na zasadzie art. 189 u. p. k. sąd może polecać wykonanie ściągania grzywien i opłat także gminom miejskim.

Sądzę, że do wyjaśnienia tego pytania przyczynić się może wyrok Sądu Najwyższego w sprawie doręczania wezwań sądowych (Orzeczenie Izby drugiej z 15/XI 21 r. K. 1879/21. C. S. P. 389-21). Powołany wyrok określa, co należy rozumieć przez pojęcie „władze gminne i wiejskie”. Orzeka on, że „prawodawca przez słowa — władza gminna — rozumie tylko gminę wiejską. Wynika to z zestawienia art. 56 z art. 385 u. p. k., gdzie władze gminne są wymienione, a mianowicie: wójta i soltysa, czyli funkcjonariuszy gminy wiejskiej. Ponadto wszelką pod tym względem wątpliwość usuwa tekst rosyjski art. 56 u. p. k., gdzie powiedziano wyraźnie: „wołosznoje ili sielskoje naczalstwo” — „wołość” zaś w teorii oznacza stannową gminę wiejską”.

Ponieważ art. 189 u. p. k. w tekście rosyjskim używa określenia „wołosznoje ili sielskoje naczalstwo”; dekret o samorządzie miejskim tego obowiązku na gminy miejskie nie nakłada, zaś dekret Rady Reg. z dnia 22 lutego 1918 r. obowiązek wykonywania wyroków powierza jedynie komornikom, stąd też — zdaniem mojem — wnosić należy, że zlecenie przez sądy pokoju wykonywania wyroków w przedmiocie ściągania kar i odszkodowań na organ samorządu miejskiego jest nieuzasadnione.

Ignacy Radlicki.

Z GMIN

WYBORY GMINNE W B. KRÓLESTWIE KONGRESOWEM. Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Spr. Wewn. we wszystkich województwach b. Królestwa Kongr. wojewodowie zarządzili wybory do Rad Gminnych, miejskich i wiejskich we wszystkich tych miejscowościach, w których Rady te nie zostały odnowione w ostatnim trzechleciu lub których kadencja już upłynęła. Zarządzenie to dotyczy województwa Warszawskiego, Łódzkiego, Białostockiego, Lubelskiego i Kieleckiego.

WYBORY DO RADY MIEJSKIEJ M. WARSZAWY. W dniu 22 b. m. odbyły się wybory do Rady Miejskiej m. Warszawy. Ogółem głosowało 395.795 wyborców, z czego głosów ważnych oddano 329.217. Frekwencja głosujących wynosiła 65,5% uprawnionych do głosowania.

Na poszczególne listy przypada następująca ilość mandatów w Radzie Miejskiej:

Lista Nr. 12. Gosp. Komitet Obrony Polskości
Warszawy mandatów 47

Lista Nr. 2 (P. P. S.)	mandatów	28
Lista Nr. 25 (Zjednoczone komitety wyborcze uzdrowienia gospod. miejsk.)	mandatów	16
Lista Nr. 16 (Żyd. Blok narodowy)	mand.	15
Lista Nr. 4 („Bund“)	mandatów	7
Lista Nr. 5 (Robotniczy komitet wyborczy „Poalej - Sjon“)	mandatów	3
Lista Nr. 11 (N. P. R.)	mandatów	2
Lista Nr. 18 (Zjedn. kom. wyb. żydowskich robotników religijnych)	mandatów	2

Razem mandatów 120

WYBORY NA WOŁYNIU. Minister Spraw Wewnętrznych, gen. Składkowski dnia 24-go b. m., na podstawie rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziemi Wschodnich zarządził wybory do Rad Miejskich w Kowlu, Łucku i Włodzimierzu. W miastach tych jak w innych na Ziemiach Wschodnich Rad Miejskich wogóle nie było, zastępowały je t. zw. Tymczasowe Komitety Gospodarcze, utworzone w r. 1921. Termin wyborów ustali Wojewoda Wołyński. Do czasu ukonstytuowania się nowych Rad Miejskich Tymczasowe Komitety Gospodarcze urzędować będą normalnie.

WYBORY DO RADY MIEJSKIEJ W JANOWIE PODLASKIM. Wybory do Rady Miejskiej w Janowie Podlaskim woj. Lubelskiego odbyły się w dniu 23 maja r. b.

Wynik wyborów jest następujący:

Nr. 1 (Lewica Kom.) otrzymała 224 głosów zwykłych 1 mandat.

Nr. 2 (Poalej Sjon lew.) otrzymała 192 głosów zwykłych, 1 mandat.

Nr. 3 (Ortodoksi) otrzymała 424 głosów zwykłych, 3 mandaty.

Nr. 5 (bezpart. Polacy) otrzymała 258 głosów zwykłych, 2 mandaty.

Nr. 6 (blok chrześc.) otrzymała 681 głosów zwykłych, 5 mandatów.

Na Nr. 6 wypada 3 bezpartyjnych Polaków, 1 Piastowiec i 1 ze Zw. Lud. Nar.

Lista Nr. 4 została przed głosowaniem wycofana.

WYBORY SAMORZĄDOWE W BIŁGORAJU
Ostateczne wyniki głosowania do Rady Miejskiej w Biłgoraju są następujące: P. P. S. — 3 mandaty. Klasowe związki żydowskie — 5 mandatów. Żydzi bezpartyjni — 2 mandaty. Nacjonalści żydowscy — 7 mandatów. Zw. Lud.-Narodowy — 7 mandatów.

ROZWIĄZANIE RADY MIEJSKIEJ M. CZĘSTOCHOWY. Minister Spraw Wewnętrznych rozwiązał Częstochowską Radę Miejską. Tymczasowym komisarzem rządowym mianowany jest p. Paweł Gettel, dotychczasowy naczelnik wydziału pracy i opieki społecznej województwa Kieleckiego. Jednocześnie Minister Spraw Wewnętrznych mianował do pomocy nowemu komisarzowi czterech byłych członków Magistratu.

ZJAZD BURMISTRZÓW. W dn. 9, 10 i 11 maja r. b. w Nowogródku pod przewodnictwem p. wojewody Beczkowicza odbył się 3-dniowy zjazd burmistrzów z województwa Nowogródzkiego. W obradach wzięli udział naczelnicy wszystkich wydziałów Urzędu Wojewódzkiego, naczelnik Wydziału Społeczno-Gospodarczego Departamentu Samorządowego Min. S. W., p. Strzelecki, przedstawiciel Min. Skarbu, p. Pawłowicz, przedstawiciel Związku Miast, p. Grotowski, 8 burmistrzów, 3 wójtów gmin mających miasteczka niewydzielone, wreszcie inspektorzy samorządów gminnych ze wszystkich powiatów. Wysłuchano szereg referatów bardzo ciekawych i dobrze ujętych, oraz dużo dyskutowano nad podniesieniem poziomu miast.

Wiadomości o Kasach pożyczkowo-oszczędnościowych

O reorganizację Związku miejskich i powiatowych kas komunalnych.

Utworzenie Związku powiatowych i miejskich kas komunalnych przesunęło sprawę Związku gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych na szerszy grunt. Obecnie zagadnienie to winno być rozwiązane pod kątem widzenia ogólnego związku komunalnych organizacji kredytowych, któryby objął obok miejskich i powiatowych kas komunalnych, również gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe.

Takie zgrupowanie trzech powyższych typów kas w jednej organizacji jest ze względów rzeczowych konieczne a pod względem organizacyjnym najzupełniej możliwe.

Jakie względy przemawiają za takim rozwiązaniem? Przedewszystkiem wzgląd na pokrewieństwo celów i zadań. Wszystkie trzy typy organizacji kredytowych, jako instytucje gmin, służą celom pogłębienia i ulepszenia gospodarki samorządowej. Czynią to przez ułatwienie tworzenia oszczędności mieszkańcom gminy, niesienie po-

wszechnej pomocy kredytowej, jako też pomaganie samorządowi do wykonywania jego zadań.

Wykonanie powyższych zadań wymaga skupienia znacznych sił i środków, następnie wspólnego planu działalności. Tylko w tych warunkach instytucje komunalnego kredytu mogą zdobyć sobie należyty wpływ na czynniki państwowe i społeczne, jak również doskonalić swoją organizację.

Następnie administracyjny związek pomiędzy powiatem a gminą zostałby tu do pewnego stopnia zachowany, a obawy o usunięcie się gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych z pod wpływu wydziałów powiatowych mogłyby zniknąć.

Brak centralnej organizacji organu ujednostajnienia działalności rewizyjnej inspektorów samorządu gminnego byłby wypełniony, a inspektorzy samorządowi mogliby wykonywać swoje obowiązki zarówno w charakterze u-

rzędowym jak i społecznym, jako wykonawcy poleceń ogólnego związku komunalnych instytucji kredytowych.

Tak ujęta wspólna organizacja ułatwi opracowanie wzorowych metod pracy i praktyki kredytowej, oraz rozgraniczenie zadań i kompetencji każdego typu kredytowej instytucji komunalnej, zapobiegnie więc chaosowi, tarcjom i nieporozumieniom. Dalej umożliwi reorganizację finansowych podstaw tej pracy i wytworzenie silnej centralnej instytucji kredytowej, a więc wykonywanie przez samorządy większych zadań inwestycyjnych i ogólno-gospodarczych, gdyż wprzecznie do współpracy wszystkie komunalne instytucje kredytowe i umożliwi korzystanie z nagromadzonych przez nie środków.

Jak winna być ujęta organizacja omawianego Związku.

Przedewszystkiem winna być zapewniona równość wszystkich członków, a więc miejskich, powiatowych i gminnych kas komunalnych w dziedzinie wpływu na kierunek rozwoju Związku jak i co do uprawnień członkowskich.

Tworzą się trzy wydziały: 1) kas miejskich, 2) kas

powiatowych i 3) kas gminnych. Na czele każdego wydziału stoi odrębny zarząd powołany na ogólnym zebraniu wydziałowem przez członków tegoż wydziału. Zarząd prowadzi swoje sprawy autonomicznie.

Środki czerpie z opłat członkowskich i zasiłków.

Zarządy poszczególnych wydziałów wyłaniają Radę Nadzorczą w równym stosunku osób od każdego wydziału. Rada nadaje ogólny kierunek pracom Związku, kontroluje zarządy wydziałowe i mianuje głównego dyrektora Związku. Główny dyrektor związku podpisuje korespondencje wszystkich wydziałów łącznie z wice-dyrektorami wydziałów, oraz występuje w sprawach związku na zewnątrz.

Z powyższego zarysu wynika, że niedawno utworzony Związek miejskich i powiatowych kas komunalnych winien być odpowiednio zreorganizowany i przystosowany do szerszych zadań.

Sądzymy, że projektem tym zainteresują się miarodajne sfery samorządowe, a przedewszystkiem Związek miejskich i powiatowych kas komunalnych.

Jan Długokęcki.

Działalność gminnej kasy pożycz.-oszczędnościowej w Niwiskach.

Gmina Niwiski, położona w pow. Siedleckim, obejmuje 35 miejscowości, w czem: 18 wsi, 8 folwarków, 6 osad i 3 kolonie, liczących według pierwszego powszechnego spisu ludności w dniu 30. IX. 1921 roku razem ok. 1000 gospodarstw i 5818 mieszkańców.

W roku 1925 gmina założyła kasę pożyczkowo-oszczędnościową, która rozpoczęła swą działalność w początku roku 1926. Obecnie kasa rozwija się bardzo pomysłnie i liczy już przeszło 11.000 zł. kapitałów własnych i 1500 wkładów oszczędnościowych.

Podział wkładów według wysokości przedstawia się następująco:

Wkład od	5 do	10 zł.	wniesiono	267
" "	11 "	20 "	"	1
" "	21 "	50 "	"	1
" "	51 "	100 "	"	—
" "	101 "	300 "	"	—
" "	301 "	1000 "	"	5
" "	1001 "	4000 "	"	3
Razem		10961 złotych	na	277 kont

Wkładki jak dotąd mają przeważnie charakter długoterminowy i w rzadkich tylko wypadkach bywają wycofywane.

Obecnie kasa korzysta z kredytu gotówkowego w Państwowym Banku Rolnym w wysokości 55 tysięcy złotych, co wraz z wkładkami oszczędnościowymi i kapitałami własnymi umożliwia kasie rozwinięcie szerszej akcji pożyczkowej. To też w końcu kwietnia bieżącego roku było zadłużonych z tytułu zaciągniętych w kasie pożyczek 291 osób, co stanowi 29% ogólnej ilości samodzielnych gospodarstw na terenie gminy.

Podział dłużników według wysokości należności przedstawiał się, jak następuje:

poniżej	50 zł.	3 osoby
od 51 do	100 "	31 "
" 101 "	150 "	24 "
" 151 "	200 "	112 "
" 201 "	300 "	59 "
" 301 "	400 "	32 "
" 401 "	500 "	12 "
" 501 "	1000 "	13 "
" 1001 "	1315 "	5 "

Dość poważne zadłużenie niektórych osób powstało z powodu udzielania nowych pożyczek przed spłaceniem poprzednich, co było zupełnie możliwe dzięki zasobności kasy.

Od początku swego istnienia do maja b. r. kasa udzieliła 566 pożyczek na ogólną sumę 110.735 złotych.

Zamieszczone poniżej zestawienie ilustruje podział pożyczek według celu ich przeznaczenia.

	Ilość pożyczek	Suma w złotych	Stosunek procent.
Ogółem	566	110.735	100%
Na pobudowanie	117	22.450	20%
" splate i kupno gruntu	205	40.410	36,5%
" polepszenie gospod.	72	9.980	9%
" kupno inwent. martw.	54	12.280	11,6%
" kupno krowy	87	17.440	15,5%
" kupno konia	26	5.400	4,9%
" kupno świń	11	2.025	1,8%
" kupno nasion	3	550	0,5%
" inne	1	200	0,2%

Największą, jak widzimy, pozycję stanowią pożyczki na splate i kupno gruntu. Możliwość zaciągnięcia na dogodnych warunkach pożyczki na ten cel znakomicie przyczyniła się do zwiększenia stanu posiadania, szczególnie, że w tym czasie parcelowano kilka okolicznych

majątków. To też wieś Niwiski, licząca bardzo znaczny odsetek ludności małorolnej, zaciągała pożyczki w 70% wypadków na ten właśnie cel i tylko w niewielu wypadkach na kupno inwentarza względnie pobudowanie.

Pożyczki na kupno inwentarza martwego, przeważnie na maszyny rolnicze, były udzielane w większych sumach, przekraczających niejednokrotnie 600 złotych, umożliwiło to pożyczkobiorcom kupno kilku kieratów, kilkunastu młynków do ziarna, znacznej ilości wirówek i t. p.

Pożyczki na zakup koni i krów przyczyniły się do polepszenia stanu inwentarza żywego. Często zdarzają się wypadki, że gospodarze, sprzedając swoje liche krowiny, pożyczali równocześnie niewielkie sumy i zakupywali wcale niezłe krowy.

Działalność kasy nie ograniczyła się wszakże tylko do niesienia pomocy kredytowej w ścisłym tego słowa znaczeniu. Kasa zakupiła za pośrednictwem Państwowego

Banku Rolnego 5 wagonów nawozów sztucznych i podzieliła je pomiędzy swoich gminików. Z akcji tej skorzystało 113 osób według następującego podziału:

Kainit	100 mtr ³	podzielono	między	8	gospodarstwami
Sól potasowa	100	"	"	47	"
Superfosfat	150	"	"	60	"
Azotniak	40	"	"	16	"
Saletra azotowa	96	"	"	8	"

Była to dopiero pierwsza próba wprowadzenia stosowania na tym terenie nawozów sztucznych. Próba ta pociągnie za sobą dalsze próby. Już dziś zarząd kasy spodziewa się w nadchodzącym sezonie jesiennym rozdzielić pomiędzy rolnikami około 25 wagonów.

Widzimy więc, że staranna praca zarządu kasy i zupełne jej zrozumienie ze strony mieszkańców gminy wydały już znaczne rezultaty, a w przyszłości mogą znakomicie polepszyć dobrobyt gminików.

K. K.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 23 V. 1927).

- 1 dol. St. Zjedn. = od 8,92 zł. do 8,90 zł.
- 100 frank. szwajc. = od 172,17 zł. do 171,62 zł.
- 1 funt szterl. = od 43,43 zł. do 43,33 zł.
- 100 frank. franc. = od 35,03 do 34,94 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franco stacja załadowania).

- W dn. 23. V 1927 r.: Warszawa:
- Zyto kongresowe 51,5 zł. do 50,5 zł.
- Jęczmień poz. brow. 48 zł.
- Otręby żytnie 34,5 zł.

NABIAŁ.

W dn. 23. V 1927 r.: Warszawa:

Mleko niezbiernane: Cena za 1 litr mleka w hurcie 0,40 zł. w detalu 0,44 zł.; steryliz. butelka ca 400 gr. — 50 gr.

Masło: za 1 kg. w detalu: wyborowe luksusowe 6,60 zł.; mleczarskie deserowe II gat. zł. 6; mleczarskie solone 5,2 zł. osełkowe 5,2 zł.

Ceny masła w hurcie rozumieją się o 10% mniej cen detalicznych.

Jaja: świeże gwarantowane po 15 gr. za sztukę.

Śmietana: 25 % tłuszczu 3,30 zł. za 1 kg.

Poradnik samorządowy

1. *Pytanie:* Urząd gminy Hoszczańskiej, powiatu Rówieńskiego zapytuje:

W jaki sposób winna postąpić gmina, aby wyegzekwować koszt leczenia od osoby, która żadnych ruchomości nie posiada, a tylko nieruchomość o obszarze 3 dziesięcin ziemi, obecnie użytkowanych przez inne osoby.

Odpowiedź: W powyższej sprawie obowiązują: § 44 Rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 15 maja 1926 r. (Dz. Urzęd. Min. Skarbu № 15) i powołane w tym paragrafie rozporządzenie Kom. Gen. Ziem Wschodnich z dn. 8 marca 1920 r. (Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr. 22, poz. 544), które w art. 5 pkt. c i art. 13 notuje sposób przeprowadzenia egzekucji na majątku nieruchomym.

2. *Pytanie:* Urząd gminy Przerośl zapytuje:

1) czy członek Rady Gminnej może być sołtysiem osady, 2) czy urząd gminny ma prawo wydawać polece-

nia dozorowi szkolnemu i jaki jest stosunek prawny urzędu do dozoru szkolnego.

Odpowiedź: 1) warunki, jakim należy odpowiadać, aby być radnym gminy, określa art. 4 Dekretu z dn. 28 XI.1918 r. (Dz. Pr. Nr. 18, poz. 48) i nie wynika z nich zakaz wyboru sołtysa na członka Rady Gminnej; również art. 236 ukazu z 2.III (19 lutego) 1864 r. o urządzeniu gmin wiejskich nie zawiera zakazu wyboru radnego gminy na sołtysa gromady wzgl. osady.

2) W tym względzie obowiązują przepisy tymczasowe o szkołach elementarnych w Królestwie Polskiem z dn. 10 sierpnia 1917 (Dz. Urzęd. Dep. Wyz. R. i Ośw. Publ.) a potwierdzone art. 7 ustawy z dn. 4.VI. 1920 r. (Dz. U. Nr. 50, p. 334), z których to przepisów wynika, że w zakresie gospodarki finansowej dozór zobowiązany jest składać sprawozdania z wydatkowanych sum (art.

'54 pkt. III 2) i 3), a pozatem jest organem samorządu szkolnego niezależnym od gminy.

3. *Pytanie:* Urząd gminy Radzymin zapytuje: czy powiatowa Komenda Uzupelnień ma prawo zwrócić się do urzędu gminy o nadesłanie świadectwa śmierci zmarłego rezerwisty i kto ma to świadectwo wystawić.

Odpowiedź: normalnie, gdy nie zachodzą wypadki nagle, w tej sprawie winno P. K. U. korespondować z władzą administracyjną I instancji t. j. starostwem, a ta za pośrednictwem urzędu gminnego na mocy art. 28 ustawy z dn. 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku służby wojskowej (Dz. U. Nr. 61, poz. 609) zwraca się do urzędnika stanu cywilnego o nadesłanie świadectwa śmierci, również i rezerwisty. W wypadkach nagłych droga ta może być pominięta i urząd gminy winien na zapytanie to niezwłocznie odpowiedzieć.

4. *Pytanie:* Urząd gminy Mszana Dolna zapytuje: czy gmina jest zobowiązana wypłacić sekretarzowi gminy zaopatrzenie na starość; dotychczas żadnej uchwały w tym kierunku żadna gmina nie powzięła; w zakładzie pensyjnym we Lwowie nie był i nie jest ubezpieczony.

Odpowiedź: na mocy ustawy z dn. 16 grudnia 1906 r. (austr. D. U. P. z r. 1907 Nr. 1), uzupełnionej m. in. ustawą z dn. 10 czerwca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 370) i z dn. 22 września 1922 r. (Dz. U. Nr. 89, poz. 803) i wydanego w związku z nią Rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społ. z dn. 27 grudnia 1922 r. (Dz. U. Nr. 10 z r. 1923, poz. 61) gmina może albo 1) zapewnić swym funkcjonariuszom prawa emerytalne, analogicznie do praw posiadanych przez urzędników państwowych, albo 2) obowiązana jest ubezpieczyć swych pracowników w Zakładzie Pensyjnym dla funkcjonariuszy we Lwowie. W danym wypadku zapewne wygodniej byłoby i dla gminy i dla jej pracowników, aby gmina postąpiła, jak wskazane jest pod pkt. 1.

5. *Pytanie:* Urząd gminy Czarnocin powiatu Łódzkiego zapytuje:

Czy wyroki sądowe i nakazy wykonawcze winny być zapisywane do dziennika podawczego, czy wyłącznie do specjalnej kontroli.

Odpowiedź: brak w tej sprawie ścisłych wskazań prawnych; praktyka zupełnie słusznie ustaliła, że do dziennika podawczego wpisuje się wszystkie pisma wchodzące i wychodzące oprócz tytułów wykonawczych sądowych, orzeczeń karnych administracyjnych i władz skarbowych, tudzież pism w sprawie kosztów kuracyjnych; te akta natomiast winny być wpisywane do specjalnych ewidencji.

6. *Pytanie:* Magistrat m. Buska zapytuje:

czy zobowiązany jest do uiszczenia kosztów leczenia za umysłowo chorą, która przed odesłaniem jej do szpitala co miało miejsce w r. 1920, mieszkała w mieście Busku; chodzi też o koszt leczenia za okres po I.I.1926 r.

Odpowiedź: Koszta leczenia umysłowo chorych pokrywane są na mocy tych samych przepisów co i inne koszta leczenia, w danym wypadku na mocy art. 1 ustawy z dn. 29 marca 1926 r. (Dz. U. Nr. 36, poz. 214), obowiązek ten ciąży na gminie Busk.

7. *Pytanie:* Urząd gminy Piski, powiatu Ostrołęckiego zapytuje:

1) jakie djety powinien otrzymywać sekretarz gminy i wójt, gdy wyjeżdżają do miasta powiatowego i podróż

łącznie z czynnościami służbowymi trwa od 5 rano do 6 wieczorem, 2) czy metryki urodzenia, zgonu i zaślubin wystawiane przez urzędników stanu cywilnego dla gminy, potrzebującej ich dla celów wojskowych — podlegają opłacie stempowej.

Odpowiedź: 1) § 17 Rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 30.XII.1924 r. (Dz. U. Nr. 118, p. 1073) i powołane w niem Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 16.VII.1924 r. (D. U. Nr. 72, poz. 703) zezwalają na pobranie w takim wypadku ½ diety odnośnej grupy uposażenia, 2) obowiązująca w tym względzie ustawa z dn. 1 lipca 1926 r. (Dz. U. Nr. 98, poz. 570) o opłatach stempowych, w art. 160 przewiduje zwolnienie od opłat, pobieranych na mocy art. 155, a to mianowicie w wypadkach szczególnego wymienionych w pkt. 1 — 24 art. 142; w danym wypadku ma tu zastosowanie pkt. 3 i 1 powyższej Ustawy z dn. 1 lipca 1926 r.

8. *Pytanie:* Urząd gminy Wolica, powiatu Stopnickiego zapytuje, czy obowiązany jest pokryć koszta leczenia za dzieci stałego mieszkańca gminy, który za czas do dnia 1 stycznia 1926 r. w gminie Wolica ani żadnej innej pełnego jednego roku nie zamieszkiwał. Gmina pokryła koszta leczenia za czas do 1 stycznia 1926 r., a za okres po tym terminie uiszcza je na polecenie Wydziału powiat., lecz domaga się obecnie zwrotu nadpłaconej sumy.

Odpowiedź: stanowisko urzędu gminnego jest słuszne. Ustawa z dnia 29.III.1926 r. (Dz. Ust. Nr. 36, p. 214) w art. 1, stwierdza, że koszta leczenia za czas przed 1 stycznia 1926 r. pokrywają gminy stałego zamieszkania t. j. zapisania do ksiąg stałej ludności, po tym terminie gminy, w których leczeni w trzyleciu, poprzedzającym przyjęcie do szpitala, ostatnio zamieszkiwali nieprzerwanie przynajmniej przez jeden rok". O ile temu warunkowi nie odpowiadają, co w danym wypadku ma miejsce, to koszta leczenia za takie osoby pokrywa powiatowy zw. komunalny, lub wydzielone z powiatów gminy miejskie, a to stosownie do art. 2 wyżej cytowanej ustawy z dnia 29. III. 1926 r.

9. *Pytanie:* Urząd gminy Kluczewsko powiatu Włoszczowskiego zapytuje, kto ma płacić podatki z gruntu, będącego własnością gromady, a użytkowanego od szeregu lat przez nauczyciela szkoły, zresztą na mocy odnośnej uchwały zebrania gromady.

Odpowiedź: sprawa nie jest ustawowo uregulowana; ani art. 44 ustawy z dnia 9. X. 1923 r. (Dz. U. Nr. 116, poz. 924) dziś obowiązujący w tym względzie, ani poprzednio obowiązujący przepis prawny odnośnie gruntów użytkowanych przez nauczycieli szkół powszechnych (art. 9 ustawy z dnia 13. VII. 1920 r. Dz. U. Nr. 65, poz. 434) nie zawierają szczególnych przepisów, w jaki sposób grunta te mają być użytkowane, odsyłając uregulowanie tej sprawy do wyjścia specjalnej ustawy, która dotychczas nie została wydana. Wobec braku więc specjalnych przepisów należy tu stosować ogólne przepisy prawa i uznać, że na mocy pkt. 2, art. 271 ustawy z r. 1864 zebranie gromady władne jest ustalić zasady użytkowania gruntów szkolnych, będących własnością gromady i np. w dł. zasady słuszności obarczyć użytkownika t. j. nauczyciela obowiązkiem opłacania podatków.

H. i P.

Komunikat Zrzeszenia Samorządów Powiatowych

ANKIETA W SPRAWIE ZBIOROWYCH ZAKUPÓW MATERJAŁÓW DROGOWYCH.

Rada Nadzorcza Z. S. P. powołała do życia komisję drogową pod przewodnictwem pana Star. Wasiaka. Zadaniem tej komisji jest ułatwić samorządom powiatowym nabywanie pierwszorzędnych materiałów do budowy dróg. Ankieta przeprowadzona w tej sprawie da możliwość rozpoczęcia planowej akcji dla dokonania tego zadania:

**Zrzeszenie Spółdzielcze
Gospodarczo-Inwestycyjne
Samorządów Powiatowych.**

Warszawa — Leszczyńska 6.
tel. 43-84.

Warszawa, dnia 8 maja 1927 r

Do Wydziału Powiatowego

W.....

Przedmiot:

Zbiorowe zakupy kamiennych materiałów drogowych

Przypuszczalnie 90 Wydziałów Powiatowych nie posiada w pobliżu dobrych materiałów kamiennych do budowy dróg; jednak ze względu na wysoką cenę, oraz koszty transportu dobrych gatunków kamienia drogowego Wydziały Powiatowe zmuszone są do używania okolicznego kamienia, chociaż szosy zbudowane w ten sposób już po kilku latach wymagają gruntownej naprawy i nowych znacznych nakładów. Szosy budowane z granitu, bezalitu, lub kwarcytu dają gwarancję kilkunastoletniej trwałości, przez co stają się tańsze w szerszym tego słowa znaczeniu, zaoszczędzając przytem pojazdy i towary od strat spowodowanych nierównością drogi, które podsumowane, stanowią olbrzymią sumę, obniżającą znacznie dorobek ogólny.

Względy powyższe spowodowały uchwałę Walnego Zgromadzenia członków Zrzeszenia Samorządów Powiatowych z dnia 10 kwietnia r. b. o rozpoczęciu przez władze Zrzeszenia akcji, dla uzyskania dogodnych warunków zbiorowego zakupu dla powiatów wysokich gatunków kamienia drogowego.

Źródła tego kamienia znajdują się na Wołyniu (bazalty i granity), a przedwstępne rokowania już wykazały możliwość osiągnięcia, przy większych zamówieniach zniżki do 2 zł. na jednej tonnie, równoległa zniżka taryfy kolejowej o 20 — 30%, o co Zrzeszenie zabiega we właściwych Ministerstwach, obniżyłaby tak znacznie ceny bazaltów i granitów wołyńskich, że zaopatrywanie stałoby się możliwym dla środków finansowych przeciętnego powiatu.

Przewiduje się, że znaczniejsze wpływy do kas powiatowych przypadają jesienią i zimą, zaś roboty drogowe prowadzić należy w martwym sezonie podatkowym. Zrzeszenie Samorządów Powiatowych będzie współdziałać przy finansowaniu akcji z instytucjami kredytu komunalnego w ten sposób, aby Wydziały Powiatowe mogły na własną rękę otrzymać kamień na weksle, płatne po 3 — 6, względnie 9 miesiącach.

Należy zebrać możliwie ściśle dane o potrzebach Wydziałów Powiatowych w zakresie dostawy kamienia drogowego, aby przeprowadzić planowaną akcję; w tym celu Zarząd Zrzeszenia Samorządów Powiatowych prosi o wypełnienie załączonego blankietu zapotrzebowania Wydziału Powiatowego na rok 1928 i 1929, przy uwzględnieniu podanych warunków kredytu wekslowego.

a) Kamień grubo łamany, względnie, b) szuter kalibrowy.

Równocześnie w sprawie budowy dróg państwowych zwracamy się do właściwych Okręgowych Dyrekcji Robot Publicznych.

Z uwagi na aktualność sprawy, prosimy o nadesłanie odpowiedzi najpóźniej do dnia 15-go czerwca r. b.

Zaznaczamy, że załączone blankiety zapotrzebowania na materiały kamienne nie należy traktować, jako zamówienia definitywne.

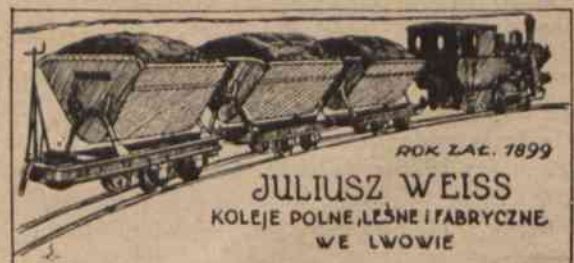
Zarząd.

Zapotrzebowanie powiatu na materiały kamienne do budowy dróg

w tonnach.

		Drogi gminne	Drogi powiatowe	Drogi wojewódzkie	W t e m	
					kamienia łupanego	szabru
1928	Konserwacja					
	Budowa					
	Razem tonn					
1929	Konserwacja					
	Budowa					
	Razem tonn					
	Ogółem tonn					

Przewodniczący Wydz. Powiatowego:
Powiatowy inżynier drogowy:

Każdy Członek Sejmiku

winien posiadać wzór regulaminu i instrukcji dla komisji rewizyjnych, opracowany przez Biuro Zjazdów Samorządu Ziemińskiego.

Cena egzemplarza 50 groszy.

Przesyła na żądanie za zaliczeniem pocztowym

**Biuro Zjazdów
Samorządu Ziemińskiego
Warszawa, Święto-Krzyska 13 m. 15.**

Wydział Powiatowy Sejmiku Ostrołęckiego
niniejszem ogłasza

KONKURS

na stanowisko Samorządowego Lekarza Weterynarji w powiecie Ostrołęckim z uposażeniem według VIII względnie VII kategorii płac urzędników państwowych i 10% od opłat za czynności weterynaryjne.

Oferty składać należy do Wydziału Powiatowego w Ostrołęce **do dnia 17/VI r. b.**

Do podania należy załączyć:

- 1) dowód obywatelstwa Polskiego,
- 2) odpis dyplomu,
- 3) curriculum vitae własnoręcznie napisane wraz z referencjami.

Posada do objęcia od dnia 1/VII 1927 roku.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi

Przewodniczący wydziału Powiatowego
Starosta Ostrołęcki (—) *Dr. Nowak.*

OGŁOSZENIE

Wydział Powiatowy Sejmiku w Kosowie Poleskim niniejszem podaje do publicznej wiadomości, stosownie do postanowienia zawartego w art. 47 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. z roku 1923 poz. 743), że za rok budżetowy 1927/28 i za I kwartał roku 1927 będą na rzecz Sejmiku Kosowskiego pobierane następujące dodatki do podatków państwowych, oraz podatki i opłaty samoistne:

1) Dodatek do państwowego podatku gruntowego, w normie powyższej 150% stawek podatkowych przewidzianych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 14/1 1924 r. (Dz. U. poz. 77) przy zastosowaniu postanowień art. 3-go punkt 1 i art. 4 punkt 7 wyżej wspomnianej ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

2) Samoistny podatek od gruntów państwowych w wysokości obciążenia gruntów prywatnych dodatkami do państwowego podatku gruntowego (jak wyżej).

3) Dodatek do państwowych opłat od patentów na wyrób i sprzedaż trunków w wysokości 100% opłat państwowych od patentów na wyrób i 200% na sprzedaż trunków.

4) Dodatek do państwowego podatku przemysłowego w wysokości maksymalnej dozwolonej ustawą o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. z 1925 r. poz. 550).

5) Opłaty drogowe w wysokości 90.705 zł. oraz dopłaty w wysokości 4.440 zł. na zasadzie statutu wzorowanego na statucie opracowanym przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Robót Publicznych (M. S. Wewn. Nr. S. Z. 2870/25 z dnia 22/IV 1925 r. okólnika Nr. 41).

6) Opłaty od umów o przeniesienie własności nieruchomości w wysokości 2% od sumy służącej za podstawę wymiaru Państwowej opłaty stemplowej.

7) Samoistny podatek od broni palnej w wysokości 15 zł. od jednej sztuki broni myśliwskiej i 10 zł. od floweru.

8) Samoistny podatek od przedmiotów zbytku według następujących norm: od samochodu osobowego 120 zł., od motocyklu 20 zł., od roweru 10 zł., od karety 60 zł., od powozu 25 zł., od wolantu i bryczki resorowej 20 zł., od konia wierzchowego lub wyjazdowego 20 zł.

9) Opłaty za poświadczenia urzędowe wydawane przez Wydział Powiatowy po 10 zł. i 5 zł.

Statuty opłat i podatków samoistnych zatwierdzone przez Pana Wojewodę Poleskiego restrytem Nr. III-F 6/1 z dnia 30/III 1927 r. mogą zainteresowani przegłądać w godzinach urzędowych w biurze Wydziału Powiatowego, w Urzędach gminnych i Magistratach w powiecie Kosowskim.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta (—) *Stefan Czarnocki.*

Magistrat m. Klecka
ogłasza

KONKURS

na stanowisko
miejskiego lekarza weterynarji

w m. Klecku, pow. Nieświeskiego, z uposażeniem według dziesiątej grupy płac urzędników państwowych plus 15%-owy dodatek komunalny.

2005. 13458/9/22

FIRMA EGZYSTUJE OD ROKU 1900.

ROBOTY ZIEMNE

DROGI BITE

ULICE MIEJSKIE

KOLEJKI

A. PRZYBYLSKI, BIURO TECHNICZNE

Marszałkowska № 22

— TELEFONY: Nr. 55-15 i 68-30. —

**Kasa Emerytalna
Pracowników Samorządowych
Rzeczypospolitej Polskiej**

zatwierdzona nanowo reskryptem Ministra Pracy i Opieki Społecznej dnia 9 października 1926 r. № 3905, ubezpiecza pracowników samorządowych na wypadek utraty zdolności do pracy i starości, a na wypadek śmierci zapewnia byt ich rodzinom. Przystąpienie do Kasy zgłaszać mogą, w porozumieniu z ciałami samorządowymi, pracownicy gmin, miast, powiatów Rzeczypospolitej Polskiej.

**Adres Kasy: Warszawa, Kredytowa 16,
m. 20, telefon 117-93.**

Konto czekowe w P. K. O. № 50.061.

Żądajcie Statutu Kasy.

O G Ł O S Z E N I E

W myśl § 4 statutu Kasy Oszczędności powiatu Rówieńskiego podaje się do publicznej wiadomości, że skład Zarządu tejże Kasy jest następujący:

Przewodniczący:

Andrzej Pruszyński

Zastępca Przewodniczącego:

Antoni Hermaszewski

Członkowie: Jan Kowalczuk

Grzegorz Demidowicz

Paweł Klepacz

Paweł Abakszyn

Przewodniczący Zarządu Kasy Oszczędności powiatu Rówieńskiego:

Andrzej Pruszyński.

B A L T I K

WIRÓWKI NA ŁOŻYSKACH KULKOWYCH

Łożyska kulkowe ostatni wyraz techniki — opatentowane i nie mogą być stosowane przy żadnych innych wirówkach. Dzięki tym łożyskom osiąga się idealny chód i oliwienie tylko raz na rok.

30-letnia gwarancja używalności.

Warszawa, ul. Krak.-Przedmieście 6

Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich